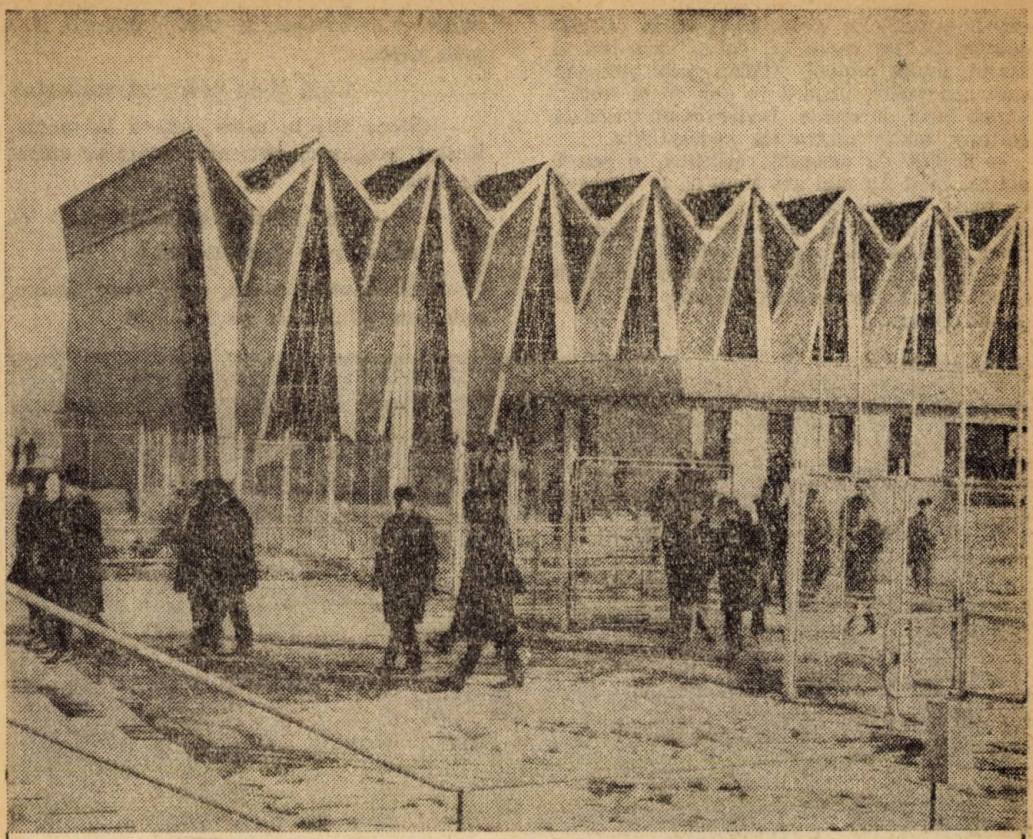

Aici și-a desăvîrșit pregătirea, și-a conturat personalitatea campioana Europei

De fiecare dată am căutat să-l transformăm într-un prilej de analiză temeinică, de regrupare și mobilizare a forțelor.

— După dumneavoastră, există un pericol al vedetismului?

— Firește că există. Consider însă că, atîta vreme cît vor lucra cu colectivul și în ambianța pe care le-o oferă liceul de aici, elevele noastre nu sînt amenințate de un asemenea pericol.

— La ce anume ambianță vă referiți?

— Am în vedere în primul rînd climatul sănătos creat, atmosfera de seriozitate și emulație, spiritul de echitate care acționează în orice împrejurare. Nici o elevă, indiferent de meritele ei, nu beneficiază de vreun regim preferențial. Aș asemăna liceul cu o mare familie în care fiecare copil se bucură de aceeași grijă și dragoste din partea părinților. Spunînd aceasta nu pot trece cu vederea admirabilele condiții materiale de care dispune liceul, expresie a grijii, a sprijinului permanent acordat de organele locale și îndeosebi de tovarășul Valerian Ghineț, primarul municipiului, care este nelipsit din mijlocul nostru.

*

Pe Nadia nu am găsit-o acasă. În ziua aceea de început de septembrie 1975, cînd ceilalți copii aflați încă în vacanță se mai zbenguiau prin parcuri și grădini, campioana era la școală.

— După antrenament s-au dus direct la liceu, **ne-a spus mama ei.** Deși mai sînt două săptămîni pînă la deschiderea școlilor, pentru Nadia și colegele ei cursurile încep astăzi. Aceasta pentru ca să nu rămînă în urmă cu materia pe timpul cît vor participa la campionatul național și la celelalte întreceri din perioada care urmează.

Ne-a impresionat atmosfera plăcută, caldă, a „cuibului" din care și-a luat zborul această „pasăre a soarelui". În camera Nadiei o vitrină de abia mai poate cuprinde medaliile,

cupele și celelalte trofee cîștigate la diferite competiții. Pe recamier, căluți, ursuleți și multe, multe păpuși. Alături, biblioteca în care „cireșarii", primiți în dar de la autor, ocupă locul de cinste. Dedesubt un teanc de scrisori, multe dintre ele nedesfăcute.

— E atît de ocupată, mititica, o scuză mama, încît nu mai are timp să le citească pe toate. În fiecare zi primește zeci de scrisori; unele din țară, altele de peste hotare. Dacă aveți posibilitatea, ne imploră, transmiteți celor ce i-au scris că Nadia le mulțumește și îi roagă să o ierte că nu are timp să le răspundă tuturor.

În mijlocul colegelor de generație. Fotografii: **Ilie Clinciu**

Ceea ce și facem prin rîndurile de față. Am întîlnit-o pe campioană în vreme ce se îndrepta spre casă. A fost o întîmplare, deoarece niciodată nu se întoarce pe același drum. Suportă greu popularitatea, nu-i place să fie obiectul atenției celorlalți, de aceea ocolește străzile și locurile aglomerate. Copiii, tinerii, și cei adulți o admiră, rîvnesc la popularitatea ei. Puțini știu însă că drumul spre consacrare, spre marile performanțe nu este presărat cu roze, că parcurgerea lui presupune dăruire de sine, abnegație și curaj, renunțarea la multe plăceri și distracții. Dar mai înainte de toate cere muncă multă, mii și mii de exerciții și antrenamente istovitoare.

Aveam în față o fetiță modestă, cu corp de zvîrlugă, purtînd în mîini două sacoșe doldora de cărți. Din cauza timidității evită privirile directe.

— La ce te gîndești, Nadia?

— Eu știu! La noul an școlar, la naționalele ce se apropie, la Montrealul care nu e prea departe.

— Cum ți-ai petrecut vacanța?

— Cîteva zile la mare, cîteva la munte. Restul, pregătire, antrenamente și iar antrenamente.

— În afara gimnasticii, ce altceva te pasionează?

— Îmi place să citesc, colecționez timbre, îndrăgesc plimbările pe bicicletă.

— Am auzit că îți place și fotbalul!

— Mai joc cîteodată, dar nu prea am timp.

— Ce zici de victoria Teodorei Ungureanu la Tokio?

— M-am bucurat ca de propriul meu succes. De ce să fiu numai eu campioană?

— Ce gînduri nutrești pentru olimpiadă?

— Sper să depășesc toate rezultatele pe care le-am obținut pînă acum.

O speranță care acolo, în marea întrecere a armoniei și grației din sala de gimnastică înălțată sub semnul celor cinci cercuri olimpice, poate și o dorim să devină CERTITUDINE.

Interviuri realizate de CONST. AZOIȚEI

CIUDATA POVESTE A OGLINZILOR

de VICTOR KERNBACH

● *Oglinzi de aur, argint, bronz, cositor, oțel și cristal* ● *De la oglinzile femeilor elegante din Egipt și Etruria la marile oglinzi venețiene* ● *Oglinda oraculară de granit a regelui incaș Moctezuma*

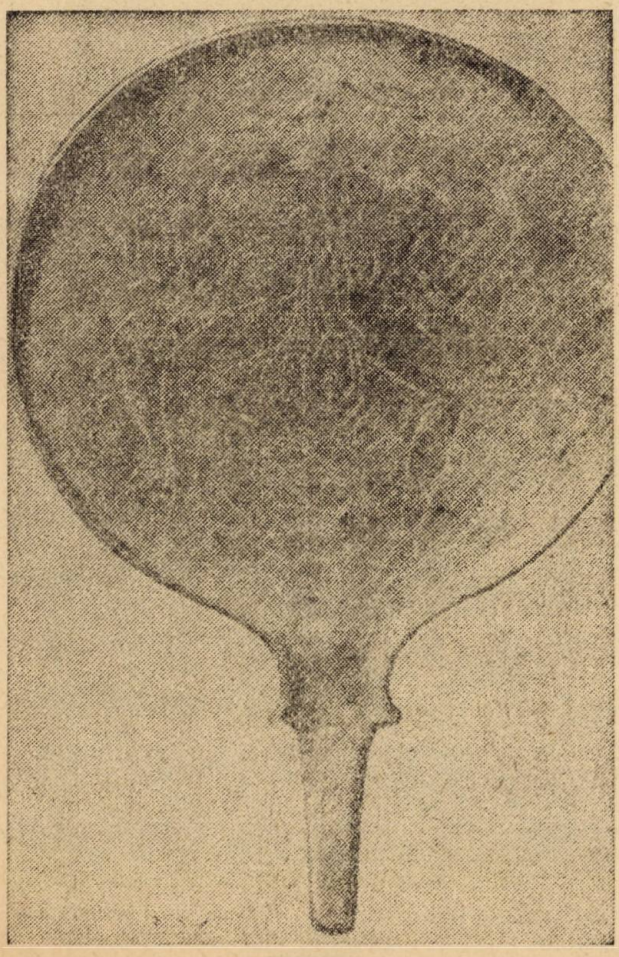

Oglindă etruscă

Oglinzile n-au fost totdeauna numai aceste suprafețe reflectante în care să se vadă cel care se privește în ele. Dar cît e de veche oglinda, nu știe nimeni sigur. Să fi apărut în Egiptul faraonic? Oglinzile făceau parte dintre principalele obiecte de toaletă ale femeilor egiptene de acum patru milenii, cu atît mai mult acum două milenii și jumătate, din trusa întreținerii frumuseții elegantelor femei ateniene. Dar aria de răspîndire era mult mai mare: China, Etruria, Imperiul roman, America precolumbiană. Cele mai multe oglinzi antice se confecționau din argint, chiar din aur, din cositor șlefuit, dar și din pastă de sticlă; erau celebre în antichitate oglinzile etrusce de bronz. În secolul XIII, se produc primele oglinzi din cristal de stîncă, iar în sec. XVI începe să fie utilizată placa de oțel lustruit. În sec. XV devenise vestită producția de oglinzi din cristaluri superioare din orașul Nürenberg, exportate des pe atunci la Veneția, de unde se răspîndeau în Europa celebrele oglinzi venețiene (cu specificul original al încadrării oglinzii principale în geometria fragmentelor de oglindă, ca o ramă sui-generis). Cererea era, bineînțeles, din ce în ce mai mare (depășind nevoile toaletei feminine!) astfel că, începînd din anul 1675, cînd se înființează manufactura Saint-Gobain, producția oglinzilor devine o industrie propriu-zisă.

Oglinzile nu și-au limitat însă existența la uzul casnic, și nici numai la împodobirea marilor săli de recepție de la începutul epocii moderne. Folosirea lor a apărut în zonele cele mai neașteptate, de la marile oglinzi ale telescoapelor, de șlefuire cu totul specială, la minuscula oglinjoară a medicului stomatolog.

Încă în sec. III î.e.n., Arhimede, acest multilateral

savant și inginer grec, a apărat Siracuza în care locuia, arzînd de la distanță, printr-un sistem de oglinzi concave, o flotă dușmană invadatoare; de altfel, și mai tîrziu, niște fragmente dintr-un tratat despre oglinzile incendiatoare, al lui Anthemios din Tralles (sec. VI) aduc mărturia unei preocupări mai ample asupra subiectului inițiat de marele siracuzan. Fizicianul arab din Egipt, Ibn al-Haytham sau Alhazen (965-1039) începea să facă experiențe cu oglinzi sferice și parabolice.

Nu trebuie să uităm nici oglinzile intenționat deformante (vizibile în vremea noastră prin bîlciuri și parcuri de divertisment), producătoare de imagini hazlii.

Dar oglinda are și o altă istorie, și în primul rînd o predecesoare naturală: suprafața unei ape liniștite. Faptul de a-și fi văzut chipul reflectat i s-a părut omului primitiv un miracol, care la rîndul său a generat o amplă colecție de superstiții, complicate apoi în diverse variante epice ale mitului oglinzii. Grecii puseseră în circulație mitul simbolic al lui Narcis: era un tînăr foarte frumos care disprețuia nimfele îndrăgostite de el și ca atare a fost pedepsit de zeița răzbunării, Nemesis, să-și vadă propriul chip în oglinda unei fîntîni și să se îndrăgostească de sine însuși, murind de durerea de a nu putea ajunge la frumosul tînăr zărit în apă. Anterior exista însă (mai ales în India și în Grecia) superstiția că e primejdios să-și vadă omul propriul chip oglindit în apă, întrucît duhurile apei, imaginate încă de primitivii epocii animismului, i-ar fi furat celui ce se oglindea, sufletul. Unul din cei mai prestigioși mitologi, James George Frazer,

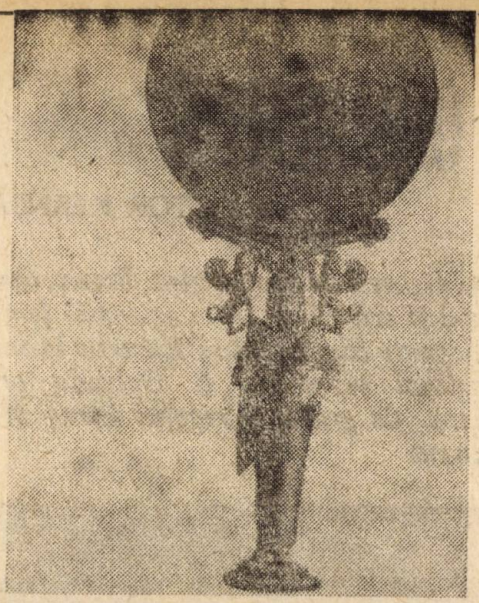

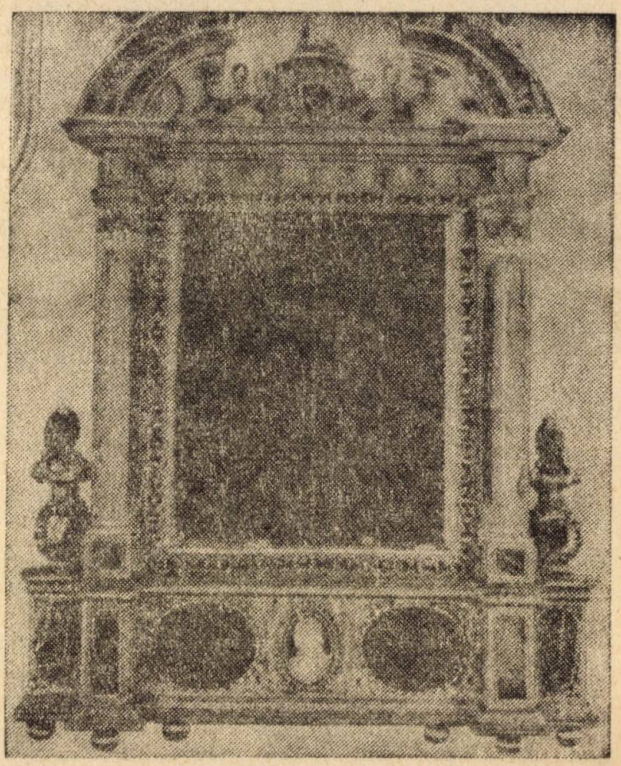

Sus: oglindă grecească din sec. V t.e.n.; Jos: oglindă somptuoasă venețiană, presupusă a fi aparținut Mariei de Medicis

Un rezultat amuzant al oglinzilor strîmbe: celebrul portret al Giocondei, „revăzut".

considerase că mitul lui Narcis s-a constituit tocmai din această superstiție antică a interdicției oglindirii, explicînd că și obiceiul superstițios, persistent pînă mult mai tîrziu, al acoperirii oglinzilor în casa unui mort, pînă la înmormîntare, provine din aceeași sursă.

Dar mult mai interesant era mitul oglinzii oraculare sau prevestitoare a viitorului; aztecii și incașii din America centrală precolumbiană confecționau niște oglinzi din piatră lustruită fără cusur (numindu-se tezcatl și care de altminteri serveau și ca oglinzi obișnuite de toaletă) în care preoții pretindeau că văd imagini în mișcare din viitor; o legendă reluînd ideea mitului spune că o atare oglindă le-ar fi prevestit incașilor, pe vremea ultimului lor rege Moctezuma, invazia unei armate străine care apoi s-ar fi identificat cu conchista spaniolă a lui Cortez. Și tot în America precolumbiană, un disc de granit, opac pe revers și lustruit pe avers, de fapt un simbol al zeului aztec al soarelui arzător Tezcatlipoca (Oglinda-Fumegîndă), utilizat în ritualurile religioase, se credea că dacă e folosit cum trebuie, ar fi în stare să reflecte întregul spectacol al naturii pe mica-i suprafață. Dar aici e vorba de așa-zisele oglinzi magice, fie cele utilizate de fetele superstițioase în noaptea Anului Nou (ca și în alte ocazii) pentru ghicirea „ursitului", fie, mai ales „oglinzile fermecate" din basmele fantastice, cărora li se atribuia însușirea telescopiei: o asemenea oglindă dintr-un basm caucazian descoperă pe oricine, în orice ascunzătoare, iar în folclorul românesc Frumoasa-Lumii (din basmul „Zîna Stelina") posedă o oglinjoară care face selecție estetică de la distanță printre fetele din lumea întreagă.

Astrologii antici și medievali, utilizînd oglinzi de fabricație obișnuită, susțineau că în oglinzile lor pot vedea orice imagine din viitor sau trecut, precum și de la mari distanțe de spațiu.

Miturile oglinzii nu au făcut însă decît să glorifice, prin simboluri caracteristice, fascinația pe care a exercitat-o asupra omului oglinda în sine, ca obiect care reflectă imagini reale și în primul rînd chipul omului care astfel se poate vedea pe sine. Oglinzile obișnuite, care se fac de preferință din sticla cea mai limpede, mai străvezie și lustruită cît mai desăvîrșit își păstrează totdeauna farmecul fascinant, chiar dacă omul modern a învățat să nu mai caute în ele nici un fel de vrăjitorie.

PREVIZIUNILE UNUI SAVANT

DIALOG IMAGINAR CU CONSTANTIN ISTRATI

„Istrati Constantin (1850—1918), chimist și medic român. A fost membru și președinte al Academiei Române, profesor și întemeietorul școlii de chimie organică de la Universitatea din București, membru de onoare al mai multor societăți științifice străine. A făcut cercetări asupra bogățiilor naturale ale țării. Ca reprezentant al materialismului științific-naturalist, Istrati a apărat concepția despre unitatea materiei. El a combătut energetismul și, în genere, idealismul fizic și agnosticismul, generate de criza din fizică...“ (Din „Dicționarul enciclopedic român).

— Vă cunosc în general și aș preciza că destul de bine chiar polivalentele dv. preocupări, stimate d-le profesor. Vă cunosc activitatea de primar al capitalei, de secretar general la ministerul cultelor și instrucțiunii publice, apoi de ministru la același minister; activitatea de ministru al agriculturii, industriei și comerțului și am fost chiar unul dintre norocoșii care, în urmă cu o săptămînă, respectiv în 14. III 1914, din locul rezervat presei, v-am putut urmări intervenția din Camera Deputaților, pe marginea dramaticelor dezbateri care s-au purtat în legătură cu reforma agrară și cu votul universal. În această postură v-am auzit declarînd: „Din proprietatea mare se exploatează direct de către proprietari numai 270.217 hectare, în timp ce 905.921 hectare din aceiași proprietate mare sînt date în arendă. Cu alte cuvinte, trei cincimi, deci aproximativ 60% din această proprietate este arendată. Dacă nu ar fi arendată nu am putea să stăm la București, să locuim în străinătate, să ne ducem la Monaco și Coasta de Azur și în tot occidentul n-ar fi hotelurile pline cu prinți, cu marchizi și cu baroni de-ai noștri“. Nu vă este teamă, vă întreb cu legitimă curiozitate, că toți acești prinți, marchizi și baroni indigeni, dintre care mulți se și aflau în Cameră, în momentul cînd spuneați aceste cuvinte, — dacă nu chiar ei direct, cel puțin părinții lor —, s-ar putea, ca într-un fel sau altul, să se răzbune pe dv.?

— Pe cine să se răzbune? Pe un moșneag de 64 de ani? Căci cam atîta am acum cînd vorbesc cu dumneata. Rolul meu se cam apropie de sfîrșit. A sosit momentul retragerii. Să vină alții; **să vină schimbul, cum se spune, care să preia ștafeta din mîinile noastre, cei care am încercat să facem cîte ceva pentru această țară.**

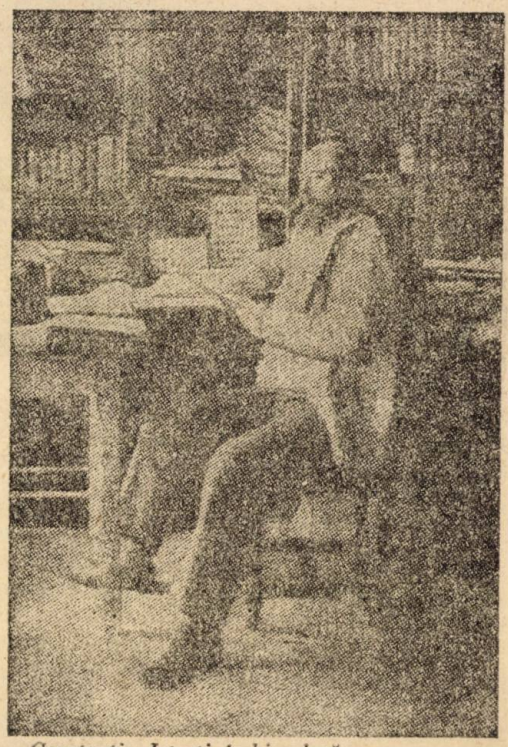

Constantin Istrati, în biroul său

— Activitățile dv. științifice sînt îndeobște cunoscute. Sînteți un savant de talie europeană și aș îndrăzni să spun chiar mondială și n-am să zăbovesc în această privință decît asupra unor lucrări care m-au frapat într-un anume fel. De exemplu, am citit cu multă luare aminte, lucrarea de vastă documentare și de amplă gîndire prospectivă publicată în Buletinul nr. I din 1901, intitulată „Caracteristica secolului trecut și posibilitățile relative la secolul actual". Aș dori să-mi comentați un pasaj din această lucrare, care, pe mine pur și simplu m-a uimit. Citez: „Cine știe, dacă nu chiar unii dintre noi, peste douăzeci de ani, infirmi prin vîrstă și obosiți prin

Laboratorul de chimie unde a lucrat un timp Constantin Istrati

munca vieții, nu vom găsi totuși neînchipuite momente de fericire ca, schimbînd numai o fișă la capătul patului nostru și cu un mic ecran în față, să auzim din locuința în care vom fi retrași, pe colinele vesele ale Carpaților, comunicările făcute la ședințe de către succesorii noștri, să luăm parte la reprezentațiile teatrale sau ale Operei, să vedem zilnic diferitele puncte din Capitala noastră, cu mișcarea lor plină de viață, să vedem ce se petrece și în alte capitale și regiuni interesante, cît de departe, să asistăm la diferitele festivități și serbări". Am încheiat citatul. Așadar, întrevedeți stimate d-le Profesor, dacă nu mă înșel, posibilitatea ca știința și tehnica, de peste două decenii, să ne pună la dispoziție un aparat, prevăzut cu ecran, de unde să putem vedea, din interiorul domiciliului nostru, piese de teatru și spectacole de operă. Nu vi se pare prea îndrăzneață, ca să nu zic utopică chiar această previziune?

— Nu! Pentru că posibilitățile științei sînt infinite. Pe măsură ce oamenii o vor exploata intensiv vor apare noi și deocamdată imprevizibile beneficii pentru omenire. Știința ne va oferi posibilități inedite de a circula cu viteze incomparabil mai mari ca cele de azi; de a substitui prin mașini muncile manuale; de a produce alimente pe cale sintetică; de a reproduce pe calea fotografiei natura, în culorile care o caracterizează; de a cotrobăi prin toate măruntaiele pămîntului și de ce nu și ale galaxiei din care facem parte.

— Mi s-a spus, stimate D-le Profesor, că, la remarcabila dv lecție de deschidere a cursului de chimie organică, ați vorbit despre un stat major competent și puternic, care trebuie plasat în fruntea agriculturii noastre.

— Acest stat major îl întrevăd ca fiind de strictă necesitate, ca fiind format din oameni competenți și de bună credință, care să conducă cu pricepere economia acestei țări, și în special agricultura ei.

— În prelegerea ținută pe marginea franceinelor, această nouă clasă de coloranți pe care dv ați descoperit-o, folosiți tonalități, după unii cam exagerate, cu referire la posibilitățile și viitorul chimiei. Într-un loc declarați textual: „Cel ce cultivă chimia organică e ca un zeu creator; elementele în mîna lui servesc a alcătui corpi organici, care n-au existat niciodată în univers. Poezia, fruct al celei mai largi imaginații își are o soră în chimia organică. În chimia organică furtunile imaginației nețărmurite se unesc seninătății, observației și experimentațiunii, pentru a concepe, a produce și a da noi mijloace omenirii". Parcă și eu sînt tentat a crede, deși vă cunosc pasiunea nețărmurită pentru chimie și marile realizări obținute în contul acestei pasiuni, că poate exagerați puțin.

— Nu, nu exagerez deloc. Eu cred orbește în chimie în general și în special în viitorul ei în țara noastră. Deocamdată eu sînt unul dintre puținii care întrevăd acest viitor. De altfel, dacă am vreun regret părăsind această lume, este că nu voi apuca acele momente cînd să pot vedea uriașele uzine chimice ce peste ani vor împînzi țara. Ce n-aș da, de exemplu, ca peste aproximativ jumătate de secol, de aici înainte, deci prin 1965 sau 1970, cînd eu nu voi mai fi, să pot, pentru o singură zi numai, să mă plimb, măcar printr-o singură asemenea uzină chimică de proporție, spre a vedea cu proprii-mi ochi ce poate chimia și ce pot aceia care cred în ea.

P. ARCADIE

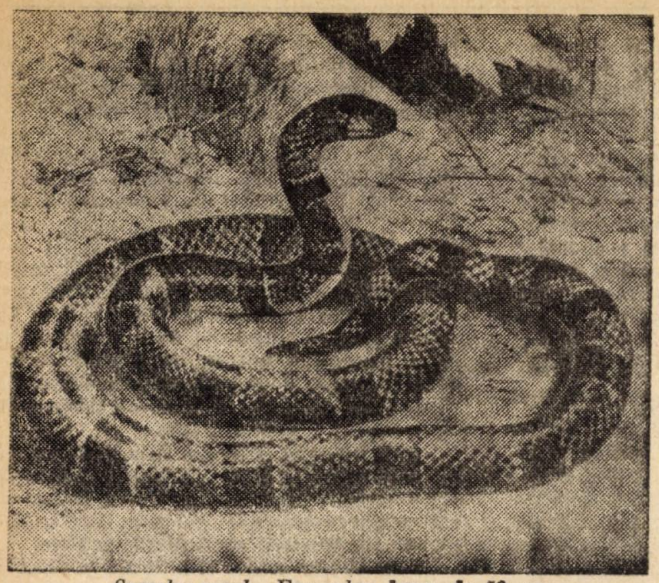

Şarpele coral. Exemplar lung de 50 cm.

ÎNTÎLNIRE CU ŞERPII VENINOŞI DIN VENEZUELA

de dr. docent TRAIAN ORGHIDAN
directorul Institutului de speologie „Emil Racoviţă"

● Şarpele gigant Lachesis muta, de 4 m lungime, atacă cu rapiditate de trăznet victimele

● O infimă cantitate de venin de la Micrurus duce la paralizia imediată a respiraţiei victimei

● „Tigrul fluturelor" este cea mai agresivă reptilă din America de Sud.

Venezuela, ţara situată în nordul continentului sud-american, mărginită la N de Marea Caraibilor şi la S de Amazonia, are un climat pe care europenii îl suportă destul de greu. Astfel, în regiunea de sud a statului Bolivar, unde nu de mult au fost descoperite, cu ajutorul avioanelor, spectaculoasele peşteri verticale, de dimensiuni uriaşe, situate în mijlocul pădurilor virgine, umiditatea şi căldura sînt atît de mari încît cercetătorii europeni nu pot rezista decît cel mult cîteva zile. Această parte a ţării trebuie deci exclusă din obiectivele viitoarei expediţii comune româno-venezuelane, cu atît mai mult cu cît ea este accesibilă numai helicopterelor, iar pregătirile de coborîre în avenele de care vorbeam şi coborîrea însăşi pînă la pădurile şi galeriile subterane, de pe fundul lor, la 400 m adîncime, se lovesc de atîtea greutăţi încît, după afirmaţiile colegilor venezuelani, există riscul să se piardă 3—4 săptămîni de pregătiri pentru numai cîteva ore de activitate ştiinţifică în adîncuri.

Dimpotrivă, partea de nord a Venezuelei, de la frontiera cu Columbia şi pînă la aproape 2000 de km spre E, pînă la frontiera cu Guyana, adică zona străbătută de „Cordiliera de la Costa" (munţi a căror înălţime depăşeşte 2000 m pe alocuri, ca de pildă la Caracas), are un climat uşor de suportat, iar şoselele moderne uşurează accesul în toate direcţiile. De altfel, această zonă vecină Mării Caraibilor ne interesează în cel mai înalt grad din punct de vedere biospeologic, întrucît pentru concluzii valabile cu privire la originea faunei subterane din Cuba —faună studiată cu succes în Institutul de speologie „Emil Racoviţă" în ultimii ani — este absolut necesar să cunoaştem bine şi speciile de animale subterane ale Venezuelei. Numeroasele peşteri existente în această zonă nordică a ţării ne dau speranţa că vom reuşi să

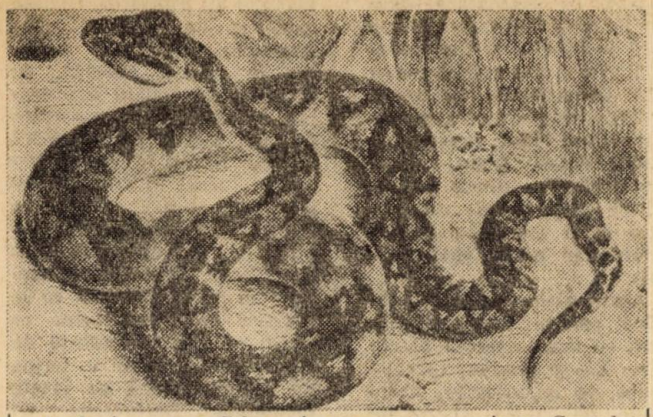

Lachesis muta. Cel mai mare șarpe veninos. Corpul are 4 metri lungime, iar exemplarele mai mari au grosimea brațului.

vedem în ce măsură fauna subterană din cele două țări se înrudește, și prin aceasta să vedem totodată care au fost în trecut legăturile geografice dintre Cuba și uscatul continentului sud-american — problemă larg dezbătută de geologi încă de multă vreme, dar fără mult succes.

Dar chiar dacă ne vom limita să lucrăm numai în această zonă, există pentru speologi, și aș zice în special pentru biospeologii români, o primejdie reală în lucrul de teren. Este vorba de pericolul pe care îl reprezintă marele număr de șerpi veninoși. Speologii noștri pot fi mai în primejdie decît alți cercetători, datorită metodei lor de lucru, metodă care în Cuba, unde printr-un adevărat miracol nu există nici un șarpe veninos, s-a putut utiliza în voie, iar pericolul scorpionilor și a păianjenului numit „Văduva neagră" a putut fi ușor evitat. Metoda despre care este vorba constă în felul în care biospeologii români colectează fauna subterană pe sub pietre, în crăpături de stînci sau în frunzarul de la intrarea peșterilor, scurmînd cu mîinile solul, întorcînd pietrele pe dos. Ei procedează astfel nu numai în peșteri și la gura acestora, dar și în afara lor, pentru a găsi speciile de insecte, arahnidele și miriapodele numite „endogee", care trăiesc în pămînt și care adesea sînt înrudite cu speciile cavernicole. Or, iată că tocmai în aceste locuri trăiesc șerpii cei mai primejdioși. Este vorba de cîteva specii ale genului *Micrurus*, care în termeni populari este cunoscut în America, sub numele de „șarpele coral". O parte din speciile genului *Micrurus* sînt veninoase, o altă parte sînt inofensive, dar unele cu altele se aseamănă atît de mult încît distincția nu se poate face decît cu lupa, în laborator.

Oricum ar fi, trebuie să se știe că deși aparatul de inoculare a veninului la acești șerpi — care, toți sînt de talie mică, între 30 cm și pînă la 70 cm, cu corpul subțire, cel mult cît degetul mic — este mai puțin perfecționat decît la șerpii cu clopoței (genul *Crotalus*) sau decît la *Lachesis muta* (popular „Cuaima" sau „Macaurel"), fiorosul gigant al acestui grup (4 m lungime!). Aceștia din urmă — ca și diferitele specii de vipere din Europa, aparțin șerpilor veninoși așa ziși „solenoglifi". Mai pe înțeles vom spune că aparatul lor inoculator de venin este format din doi colți încovoiați, situați în partea anterioară a maxilarului superior, care de-a lungul lor au săpat un șanț longitudinal ce merge de la glandele veninoase către vîrful foarte ascuțit al colților. Acest aparat inoculator este ajutat în funcționarea lui de particularitatea pe care o posedă constituția scheletului capului la cei mai mulți șerpi, care permite deschiderea totală a maxilarului inferior. Aceasta face ca în momentul atacului, colții inoculatori de venin să devină extremitatea frontală a corpului șarpelui, care atunci cînd animalul se aruncă cu rapiditate de trăznet asupra victimei, nu poate rata lovitura decît numai în cazul cînd atacul se adresează unei manguste (datorită reacției tot atît de rapide a extraordinarului mamifer).

Șarpele coral aparține grupului de șerpi numiți „proteroglifi", avînd un sistem mai puțin perfecționat de inoculare a veninului. Mai întîi, în loc de șanț, ca la șerpii despre care am scris mai sus, are un canal veritabil, o conductă longitudinală în masa dintelui, ce conduce de la glandă pînă la extremitatea colțului. Deci veninul se inoculează numai prin extremitatea acestei conducte — ca prin acul unei seringi. Ca să se inoculeze o cantitate mai mare de venin, colții trebuie să stea împlîntați în carnea victimei un timp mai îndelungat.

În cazul unui om mușcat de un coral, reacția normală — presupunînd că mușcătura nu se produce în somn — este de a trage de șarpe și a întrerupe mai devreme fatala scurgere a veninului. În același timp, coralul nu poate deschide gura largă, el nu poate mușca, prin urmare, decît aco-

lo unde găsește dimensiuni accesibile pentru a apuca între maxilarele lui. Dacă ne gîndim la oameni, ar fi vorba de vîrful degetelor, de pielea dintre degete, de gleznele goale. El nu te poate mușca, de pildă, de picior dacă ai un ciorap gros. Dar altceva compensează din plin aceste neputințe ale coralului și anume puterea veninului, pentru că o infimă cantitate de venin de *Micrurus* poate duce la paralizia imediată a respirației victimei, veninul lui fiind neurotoxic, adică are aceeași acțiune ca și faimoasa „curara". Mai trebuie să adăugăm încă ceva. Datorită cantității mici de venin pe care un coral are nevoie s-o secrete pentru a răspîndi moartea, oamenii nu au putut pînă acum să colecteze în laborator suficient venin ca să poată prepara un ser antiveninos specific. Înseamnă că mușcătura coralului este fatală. De aceea, cînd această mușcătură se produce la un deget, omul știe că trebuie să și-l taie imediat. Dar cine poate ști din primele momente dacă mușcătura s-a datorat unui coral veninos sau unuia inofensiv? De pildă, este destul să spunem că specia de coral cea mai agresivă și cea mai vioaie este neveninoasă! Cînd stăteam pe terasa locuinței colegului Carlos Bordon, la Maracay, și ne beam cafeaua liniștiți, a apărut pe ciment, nici nu știu de unde, un coral cu mișcări destul de repezi. Prima grijă a naturalistului a fost să elimine de pe terasă cîinele, care încerca — ce e drept cu oarecare timiditate — să se apropie de șarpe. Mi-a explicat că este imposibil să deosebești pe loc coralii veninoși de cei inofensivi.

Academicianul Eugenio de Bellard Pietri, — cunoscutul speolog — are în permanență în locuința sa din mijlocul Caracasului, între 20—25 de exemplare, care ies la iveală numai cînd în casă se face curățenie generală. De toate părțile casa este înconjurată cu toate acestea, de pavaje și de asfalt. Cînd m-a invitat la masă, acasă, seara, mă tot uitam cu coada ochiului pe la picioarele dulapurilor și la marginea covoarelor, dar n-am văzut nimic.

Accidentele pe care le produce coralul în Venezuela sînt, cu toate acestea, foarte rare. Ele se produc, aproape toate, în laboratoare, acolo unde de multă vreme se încearcă prepararea unui ser și șerpii sînt manevrați cu mîna. Simptomele mușcăturii sînt alarmante. În primul rînd apare paralizia mușchilor oculari, abundența secreției salivare, nazale și lacrimile sînt un al doilea semnal, apoi o transpirație exagerată, urmată la scurt timp de pareza mușchilor respiratori.

Așa cum spuneam la început, pentru noi cei ce vom căuta să colectăm cît mai multe nevertebrate endogee și pentru aceasta va trebui să lucrăm mereu în frunzarul des, în grămezile de pietre și în crăpăturile din stînci, problema evitării unei eventuale mușcături de coral nu trebuie să ne părăsească nici o clipă. Se impun operații pregătitoare colectării. Înainte de a începe căutarea faunei, pietrele și frunzarul trebuie răscolite cu ajutorul unor bastoane. Urmează așezarea în poziție culcată, cu fața în jos, pentru capturarea animalelor microscopice de pe pietre cu ajutorul lupelor fixate la cap. Cînd începe lucrul în această poziție este absolut necesar ca fiecare cercetător să fie dublat de un observator atent, care, în picioare, trebuie să privească ceea ce se petrece în jurul celui ce caută pînă la o distanță de cîțiva metri, spre a putea da alarma, dacă se ivește primejdia. Desfacerea de plăci din pereții de stîncă, pentru studiul faunei litoclazice trebuie făcută cu cea mai mare grijă, cu ajutorul unor dălți metalice mai lungi, iar placa se va lua în mîini numai cu mănuși de piele sau de postav mai gros.

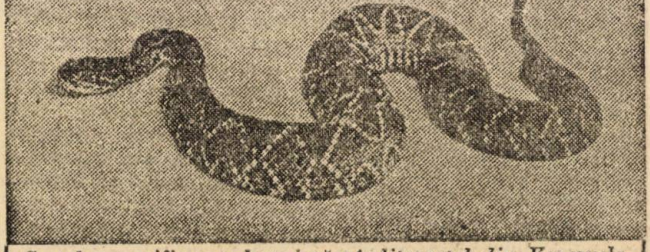

Crotalus terrificus, cel mai răspîndit crotal din Venezuela

Dar nu numai șarpele coral constituie o primejdie pentru lucrătorii, pe teren, în Venezuela, pentru că numărul mare de accidente — de multe ori mortale — îl dau mușcăturile speciilor de *Bothrops*. Este vorba de animale de talie mare, cam de 2 m lungime și pînă la 5—6 cm diametrul corpului. De o agresivitate nemaipomenită, aceste animale se „încarcă", cînd sînt alarmate, adică se așază în poziție de atac stînd cu treimea anterioară a corpului ridicată în formă de S (arată astfel

dacă sînt privite din profil din partea dreaptă) retrăgîndu-şi gîtul înapoi spre a-şi putea repezi capul cu toată forţa înainte. „Tigre mariposa" adică „tigrul fluture", cu numele latinesc de *Bothrops venezuelanus*, sau altă specie numită local „Mapanare", cu numele latinesc *Bothrops atrox*, cea mai mare dintre speciile genului şi cea mai răspîndită în Venezuela sînt speciile cele mai agresive din toţi şerpii Americii de Sud. Aceştia trăiesc mai ales în zonele împădurite, umede, situate la altitudini joase, pe lîngă rîuri, unde pîndesc rozătoarele cu care se alimentează. Dacă după muşcătură nu se intervine imediat cu ser, apar simptome extrem de grave, antrenîndu-se un întreg cortegiu de complicaţii, dintre care cea mai îngrijorătoare este necroza membrului atins — de obicei piciorul — urmată de amputare spontană sau chirurgicală. Un coleg care a văzut astfel de cazuri, mi-a declarat că este greu de suportat să priveşti un accident cu necroză bothropică. Primul simptom este durerea acută, urmată repede de un edem puternic, dur, foarte dureros, cu echimose pînă la mari distanţe de muşcătură, deformînd piciorul muşcat, dînd întregului membru aspectul de gangrenă. Moartea se produce instantaneu, numai cînd colţii au atins un vas de sînge.

În fine, *Lachesis muta*, care produce mai puţine accidente, are un venin mai puţin activ decît *Bothrops atrox*. Acesta are o acţiune proteolitică şi coagulantă. Cantitatea de venin inoculat este însă totdeauna mare, animalul avînd, în general, 4 m lungime şi de grosimea braţului în dreptul încheieturii mîinii. Muşcătura sa produce un colaps, care poate aduce moartea imediată. Dacă moartea nu survine imediat, se produc distrugeri de ţesuturi în zona muşcăturii, urmată de hemoragii locale, care curînd se generalizează. De asemenea, ca şi la *Bothrops*, veninul de *Lachesia muta* este şi neurotoxic, producînd simptome alarmante de dereglare a ritmului respirator, care pot merge pînă la paralizia muşchilor respiratori şi la moartea prin asfixie. *Lachesis* preferă zonele de mică altitudine, împădurite, ţinîndu-se mai ales pe la marginile pădurilor.

În fine, accidente destule sînt produse şi de diferitele specii ale genului *Crotalus*, dintre care cel mai cunoscut şi răspîndit în Venezuela este *Crotalus terrificus*. Caracteristica principală a crotalilor constă în modificarea cozii, care la capăt posedă nişte solzi transformaţi, ce produc un sunet ca de castagnete, cînd animalul îşi mişcă coada. Aceşti solzi sînt aşa numiţii „clopoţei", care, pentru evitarea accidentelor la oameni, sînt bineveniţi, pentru că animalul cînd se găseşte în alarmă îşi ridică capul şi gîtul cam la o jumătate de metru deasupra solului, aşezîndu-se în poziţie de atac, mişcîndu-şi coada necontenit, producînd acel sunet care pe animale le înţepeneşte pe loc, dar care pe oameni îi avertizează înainte ca apropierea de reptilă să fie fatală. Popular, crotalul este numit în Venezuela şi în celelalte ţări ale Americii Latine, Cascabel. Crotalii trăiesc în zonele însorite, uscate, cu multă piatră, adesea ţinîndu-se pe lîngă intrările grotelor şi pătrunzînd în ele cînd umezeala este scăzută. O asemenea zonă periculoasă se află chiar şi în oraşul Caracas, în preajma Facultăţii de Ştiinţe şi a Grădinii botanice, la o altitudine — ce e drept — cam mare pentru crotali (1.000 m).

Ea mi-a fost indicată de distinsul biochimist Federico Mila de La Roca, profesor la Institutul de Medicină tropicală, care cu multă amabilitate m-a condus la terariile cu şerpi ale institutului respectiv şi la cel din Parque del Este, tot din Caracas.

Este interesant că speciile de crotali, ca şi cele de *Bothrops*, ca şi *Lachesis* şi, în general, toate speciile de şerpi veninoşi (cobrele, viperele etc.) posedă între orificiul olfactiv şi ochi o fosetă termoreceptoare, care îi ajută să atace fără greş, după undele calorice transmise de victimă şi recepţionate de şarpe. Numai şerpii coral sînt lipsiţi de acest aparat termoreceptor. Se ştie că vederea şerpilor este imperfectă. Viperele noastre nu atacă niciodată corpuri nemişcate decît atunci cînd capturează prada. Ele se conduc în acest caz după undele calorice emise de animalul respectiv.

În orice caz, din cele scrise, cred că reiese destul de clar că problema întîlnirii cu şerpii veninoşi ai Venezuelei în timpul campaniei de teren a expediţiei speologice nu poate fi neglijată. Colegii venezuelani ne recomandă utilizarea moletierelor groase, strînse pe picior, încălţăminte adecvată şi în orice caz doze de ser antiveninos. Serurile se fabrică şi în Venezuela, dar contra muşcăturii speciilor de *Bothrops* ele se importă de la celebrul institut din Sao Paulo (Brazilia). Cît despre *Micrurus*, pentru care nu există ser, va trebui să fim cu multă băgare de seamă.

Păianjenii veninoşi de talie mare, scorpionii, sînt şi ele primejdii legate de activitatea de teren, dar acestea nu-i împiedică pe biospeologi, mai ales cînd dorinţa de a cunoaşte învinge orice teamă.

UNIVERSUL MICROBILOR

Primii locuitori ai Terrei, microbii, au influențat viața atît prin moleculele puse la dispoziție, înzestrate cu calitatea de a transmite amintirea experiențelor ancestrale, a acelei zestre genetice de bază cît și ca participanți activi la selecția făcută de mediul ambiant la construirea căruia au contribuit. În marile cicluri ale vieții (ciclul carbonului, oxigenului, azotului și sulfului), universul microbilor are un rol esențial. Prezentat în fotografia de mai jos ce reproduce desenele publicate într-un recent număr din „Le Courrier de l'UNESCO", ciclul carbonului apare ca o suită de fenomene din natură.

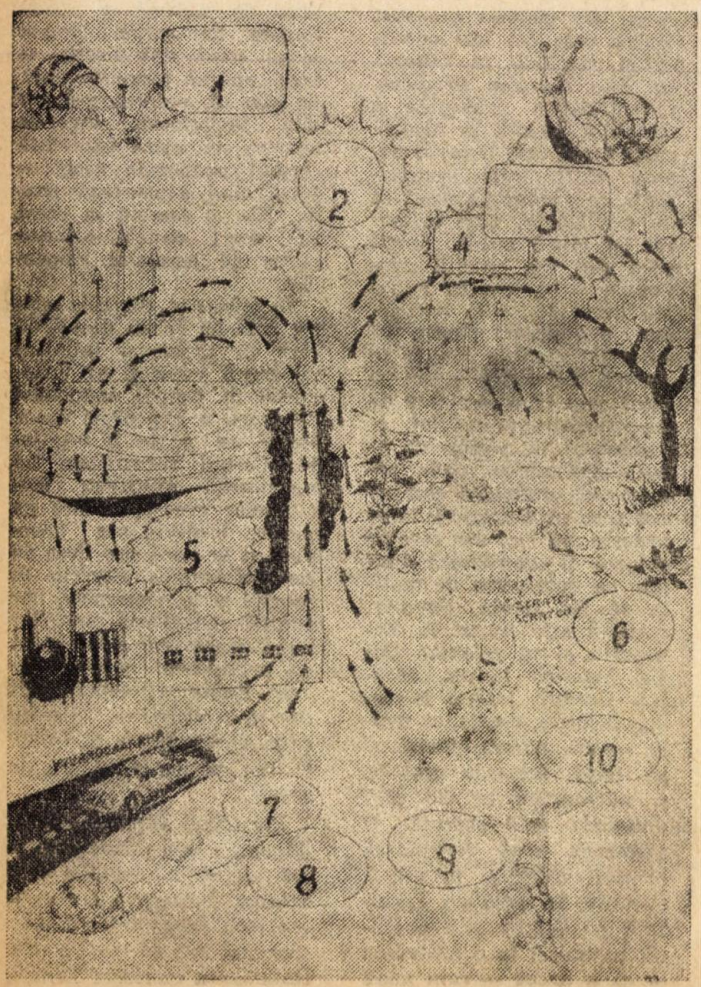

1

— Carbonul este un element ce intră în compoziția oricărei materii vii.

2

— Folosind energia luminoasă a soarelui...

3

— ...Plantele și unele microorganisme asimilează gazul carbonic

4

— Și eliberează oxigenul

5

— Carbonul organic poate fi stocat (petrolul de pildă)

6

— Industria folosește petrolul...

7

— ...Și eliberează din nou gazul carbonic

8

— Animalele mănîncă vegetalele

9

— Microbii descompun materia moartă...

10

...gazul carbonic, reintră astfel în atmosferă.

FEL DE FEL

• **Și animalele plîng.** Cercetătorii au ajuns la concluzia că „animalele plîng ca și oamenii". Astfel, cerbul, căprioara, ursul și girafa plîng cu lacrimi mari cînd sînt încolțiți; de asemenea și mamiferele acvatice: delfinul rănit de moarte varsă lacrimi abundente și suspină ca și omul; se vaită ca un copil nou născut. În schimb, crocodilul nu plînge.

• **Bal original.** Ziarul local al orașului Cooch din statul Massachusset (S.U.A.), a inserat acest anunț în ianuarie 1898: „La 1 februarie 1898 va avea loc al doilea bal la hanul *Leilor*, depărtare de o jumătate de oră de oraș. La balul de anul trecut s-a petrecut foarte bine: cinci oameni au fost uciși și 12 răniți. Pentru cei ce vor să facă exerciții de arme în natură și să-și încerce curajul, ocazie minunată. De astă-dată vor fi mai mulți doctori la dispoziția clienților".

• **Mamă a 62 de copii.** Italianca Magdalena Granalla din Nocera, lîngă Neapole, a avut 62 de copii (59 băieți și 3 fete). De 11 ori a născut cîte 3 gemeni, de 3 ori cîte 4 băieți, odată 5 băieți și o fată, iar celelalte nașteri au fost normale. Dat fiindcă în 1905 eroina mamă ajunsese muritoare de foame — era în vîrstă de 57 de ani, — consătenii și-au pus semnătura pe o jalbă, prin care au solicitat guvernului o pensie viageră de 1800 lire pentru Magdalena Granalla.

• **O anchetă** întreprinsă de un institut internațional de igienă din Bruxelles a relevat unele date surprinzătoare în legătură cu igiena vechilor locuitori ai continentului european. A rezultat că peste unu la sută nu se spală zilnic, că peste 45 la sută nu folosesc pastele de dinți, că peste 10 la sută fac baie doar odată pe săptămînă și că 20 la sută schimbă cămașa o dată la șapte zile.

• **Cînd este vorba de un automobil** Bentley, model 1930, păstrat în cele mai bune condițiuni și care în fond reprezintă o piesă de anticariat pentru care s-a oferit o sumă cu mult mai mare decît valoarea unei mașini moderne, de ce să nu i se ofere o prezentare corespunzătoare? Iată de ce soții Green din Londra l-au expus într-o cameră a... apartamentului lor, așa cum se prezintă orice obiect prețios. Pe cînd și alte „inovații" în acest domeniu?

• **Medicul japonez** Tescio Ezaki a pus la punct o metodă pentru vindecarea calviției (cheliei). El execută transplantări de bucăți de piele cu bulbi sănătoși (proveniți dintr-o zonă neatacată a capului pacientului). Rezultatele înregistrate pînă acum confirmă pe deplin succesul acestei noi operații.

• **India** este cea mai mare producătoare de ceai din lume, în schimb este o foarte modestă consumatoare: doar 40 grame pe an pe cap de locuitor. Cei mai mari consumatori de ceai din lume sînt irlandezii. Fiecare cetățean din această țară consumă aproape 4 kg ceai anual.

• **Dr. John Ister,** un cunoscut medic veterinar din Anglia, a reușit, după mulți ani de cercetare, să determine și să înregistreze peste o sută de „cuvinte" prin care caii schimbă mesaje între ei.

• **Patricia D'Amico** din Londra a cucerit titlul de cea mai frumoasă... bunică. În vîrstă de 36 de ani, ea are o fiică în vîrstă de 18 ani care a născut un băiat. Concursul la care a luat parte, a întrunit în faza finală 19 concurente.

• **El are 82 de ani, ea are 82.** Cei doi, Ignazio Colica și Vita Pellegrino din Palermo, s-au căsătorit. Presa a menționat că vîrsta celor doi miri este unică în analele stării civile din Italia.

• **Medicului** James W. Turpin din Tennessee (S.U.A.) i-a venit ideea de a pune la punct un serviciu stomatologic ambulatoriu. Un autobuz special amenajat în acest scop, i-a permis să-și instaleze un cabinet complet cu care vizitează pacienții la domiciliu.

UMOR STRĂIN • UMOR STRĂIN

Fără cuvinte

„Dar operația în sine a reușit!"

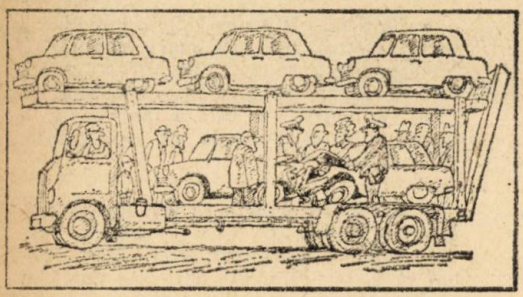

Fără cuvinte

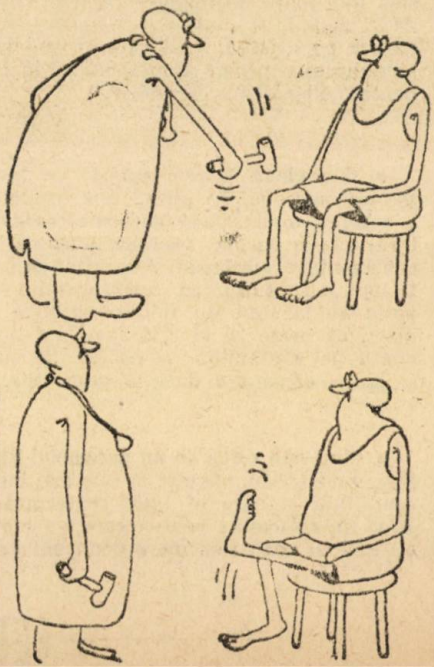

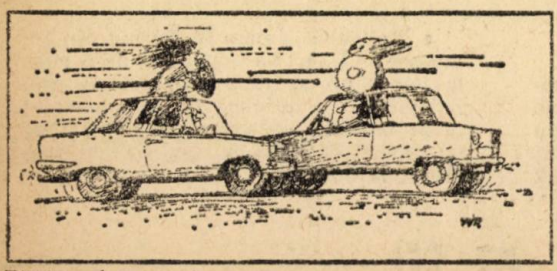

Fără cuvinte

AL PATRULEA ÎN ACEASTĂ FAMILIE ESTE... GRĂSIMEA!

Mama are 30 de ani, o înălțime de 1,73 m., cîntărește 87 kg. Greutatea ideală — cea care îi poate conferi o maximă speranță de viață — ar fi către 63 kg.

Tatăl, 39 de ani, 1,79 m înălțime, cîntărește 98 kg. Greutatea ideală: 70 kg.

Fiul 13 ani, 1,37 m. înălțime, cîntărește 49 kg. Ar fi trebuit să aibă doar 40 kg.

Suplimentul de greutate este... grăsimea. Iată exprimată în pachete de unt cantitatea acumulată în plus: Mama: 24 kg. Fiul, 9 kg **Tatăl, 28 kg.**

ÎNĂLȚIMEA, GREUTATEA ȘI CALORIILE

Un bărbat *avînd 1,72 m înălțime, cîntărind 72 kg trebuie să calculeze cîte calorii îi sînt necesare pe zi:*

La vîrsta de 25 de ani... 1750 calorii
La 45 de ani... 1615 calorii
La 65 de ani... 1465 calorii

O femeie, *1,65 m înălțime, cîntărind 60 kg:*

La 25 de ani... 1430 calorii
La 45 de ani... 1325 calorii
La 65 de ani... 1230 calorii

SILUETA ȘI TENTAȚIA

În imagine, două tinere fete de aceeași vîrstă și de aceeași înălțime — 24 de ani, înălțimea 1,72 m. Tînăra din stînga cîntărește 62 de kg, ar vrea să slăbească dar nu rezistă tentației unei prăjituri. Tînăra din dreapta, cîntărește 58 de kg, (greutatea ideală), și-și măsoară zilnic caloriile.

Să urmărim ce mănîncă fiecare dimineața la birou:

Tînăra din stînga

Dimineața

brînză... 176 calorii

La prînz

2 cești de cafea cu zahăr... 40 calorii
și cu frișcă, încă... 36 calorii
o felie de pîine uscată... 90 calorii
o prăjitură ..... 140 calorii

După-amiază

Trei bomboane .... 170 calorii

Total: 652 calorii

Tînăra din dreapta

Dimineața

un iaurt .....75 calorii
un măr .....70 calorii

La prînz

un ou tare .....84 calorii
O felie de pîine neagră .....120 calorii
cafea cu frișcă fără zahăr... 36 calorii

După amiază

150 g. castraveți verzi.... 11 calorii
un pesmet sau pîine prăjită .... 38 calorii

total: 434 calorii

Poate ar trebui să ne amintim că, de pildă, un gălbenuș de ou conține tot atîta grăsime cît o porție de frișcă, 50 de grame de lebervurst conține o cantitate de grăsime egală cu 25 de grame unt, o porție de tort are cam 45 la sută grăsime, nucile 60%.

Doriți să slăbiți? Vreți să vă îngrășați? *Cu titlu informativ vă prezentăm o modalitate ce poate fi utilizată pentru a vă realiza greutatea dorită.*

Se consideră că un om normal trebuie să consume zilnic, la o activitate moderată, o calorie pe kilogram corp și pe oră. Deci, un individ în greutate de 70 kg are nevoie în 24 de ore de 1680 de calorii, cifră rezultată prin înmulțirea dintre 70 și 24. Valoarea rației calorice necesare în combaterea obezității diferă de la om la om, fiind fixată de medic. Ea oscilează între 900 — 1500 de calorii. Rația calorică sporește în cura de îngrășare.

Tabelul pe care îl publicăm este util în ce privește compoziția meniurilor, el simplificînd procedeele clasice de calcul, printr-un sistem de punctaj. Se consideră un punct egal în medie cu 15 calorii. Prin urmare, un om în greutate de 70 kg va avea nevoie, spre a-și menține greutatea, de un regim alimentar totalizînd zilnic 112 puncte, din care 15 — 30 acoperite în mod obligatoriu prin produse animaliere ca lactate, carne, ouă.

Toate cifrele din tabel sînt raportate la 100 de grame de substanță comestibilă. Deci, cantitățile de alimente din meniuri trebuie socotite astfel încît să nu depășească punctajul final dorit pentru 24 de ore. Vă dorim succes...

1. Aliment	2. Proteine	3. Lipide	4. Glucide	5. Calorii	6. Puncte
FRUCTE					
Afine	0,6	0,6	15,1	61	4
Alune	12,7	60,9	18	671	29
Caise	0,9	0,2	12,9	51	4
Căpșuni	0,8	0,6	8,1	37	2
Cireșe	1,1	0,4	14,6	60	4
Gutui	0,3	0	14,1	52	4
Lămîi	0,9	0,6	8,7	32	2
Mere	0,3	0,4	15	58	3
Mure	1,2	1,1	11,9	56	2
Nuci	15	64,4	15,6	654	30
Pepene	0,5	0,2	6,9	28	1
Pepene galben	0,8	0,1	13,5	54	3
Pere	0,5	0,4	15,5	61	4
Piersici	0,8	0,2	11,8	47	2
Portocale	0,9	0,2	11,3	45	2
Prune	0,7	0,2	12,9	50	4
Stafide	2,3	0,5	71,2	268	28
Struguri	0,8	0,4	16,7	68	5
Zmeură	1,1	0,6	14,4	66	4
LEGUME					
Ardei iute	1,2	0,2	5,3	24	0
Cartofi	2	0,1	19,1	85	4
Castraveți	0,8	0,1	3	13	0
Ceapă	1,4	0,2	9,0	40	0
Cicoare	1,7	0,2	4,1	20	0
Ciuperci	4	0,15	3,3	26	0
Conopidă	2,4	0,2	4,9	25	0
Fasole	22	1,5	62,1	350	28
Fasole verde	2,4	0,2	7,6	35	1
Mazăre	24,5	1	61,7	354	29
Mazăre verde	6,7	0,4	17	90	5
Morcovi	1,1	1	9,1	40	2

Păpădie	2,7	0,3	8,8	44	2
Pătrunjel	3,7	0,2	9	50	2
Praz	2,4	0,7	6	33	0
Ridichi	1,1	1	4,2	20	0
Roșii	1,0	0,3	4	23	0
Salată	1,3	0,3	2,8	15	0
Sfeclă	1,6	0,1	9,6	42	0
Spanac	2,3	0,3	3,9	22	0
Țelină	1,7	0,3	9	46	2
Varză	1,6	0,1	5,7	25	0

FĂINOASE

Arpacaș	9	1,4	76,5	346	33
Făină	6,3	1,1	79,7	354	33
Fulgi de ovăz	13	7,5	67,8	385	34
Griș	8,3	1,2	78	356	33
Mălai	9,2	3,9	73,7	355	33
Orez	8,2	0,46	79,3	363	33
Paste făinoase	14,3	5	70,6	385	34
Pesmet	9,8	9,9	73,5	422	36
Pîine	9	3	50	260	23

DULCIURI

Ciocolată	5,5	52,9	18	570	38
Dulceață	0,5	0,3	70,8	278	28
Glucoză	0	0	99,5	387	40
Miere	0,3	0	79,5	294	32
Zahăr	0	0	99,5	387	40

GRĂSIMI

Ulei	0	100	0	900	36
Unt	0,6	81	0,4	716	30
Untură	0	100	0	884	36

OUĂ

Albuș	10,8	0	1	47	2
Gălbenuș	17,3	31,9	0,7	355	14
Un ou	6,9	6,2	0,4	85	3

LACTATE

Brînză de vaci	15	15	4	220	9
Brînză topită	28,6	31,3	2	404	17
Caşcaval	36,3	27,4	2	400	17
Lapte praf	25,8	26,7	38	496	26
Lapte smîntînit	3,5	0,1	4,8	36	2
Lapte de vacă	3,3	4,01	4,94	65	3
Smîntînă	2,2	20	4	206	8

CARNE					
Curcan	20,1	20,2	0	268	11
Găină	21,6	2,7	0	116	5
Gîscă	16,4	31,5	0	349	14
Oaie, porc	18	17,5	0	235	9
Pui	20	1	0	185	8
Rață	16	28,6	0	321	13
Vacă (friptură)	15,5	31	0	345	14
Carne din supă	20,3	9	0	167	7
Organe	17	5	0,5	120	6

MEZELURI					
Frankfurt	15,2	14,1	0	205	8
Lebervurșt	16,7	20,6	0	263	10
Salam	23,9	36,8	0	427	19
Slănină sărată	3,9	85	0	781	11
Șuncă	16,9	35	0	388	14
Șalam	23,9	36,8	0	427	19
Tobă	14,8	34,6	0	374	15

PEȘTE					
Calcan	14,9	0,5	0	64	3
Crap	7,5	3,9	0	67	3
Hering	19	6,12	0	137	5
Sardele	21,1	27	1	331	14
Scrumbie	1,87	12	0	188	4
Știucă	18,7	0,6	0	80	4
Ton	27,7	11,8	0	217	10

BĂUTURI					
Bere	0,7	0	5	51	3
Coniac, rom etc.	0	0	0	230	15
Țuică	0	0	0	175	13
Vin	0	0	0	60	4

DIVERSE					
Gelatină	85,5	0,1	0	343	17
Drojdie de bere	46,1	1,6	0	348	9
Maioneză	1,5	78	3	720	29
Praf de cacao	9	18,8	31	329	17

(după „Alimentația rațională a omului sănătos și bolnav" de prof. dr. docent Iulian Mincu și asistent univ. dr. Dorina Baboia)

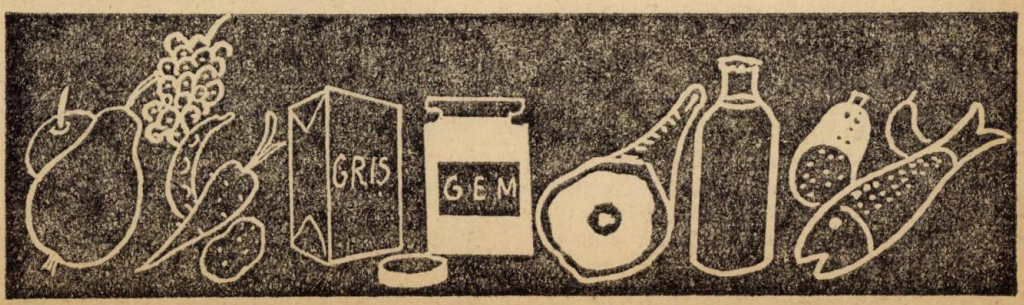

BICICLETA MAI ARE VIITOR?

O bicicletă propriu-zisă antichitatea nu a cunoscut. Probabil o astfel de invenție — în fond modestă față de autotracțiune — ar fi revoluționat lumea antică, dacă ne gîndim că și domesticirea calului a avut un

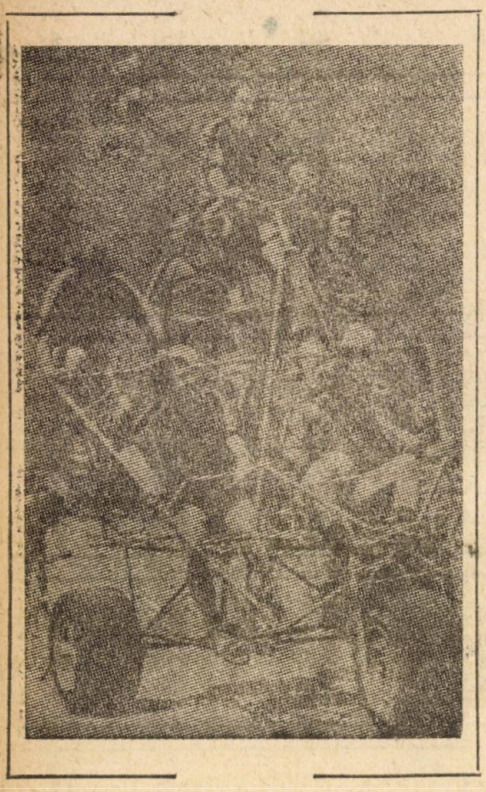

rol atît de important, în deosebi în expansiunea imperiului roman.

Totuși, un soi de bicicletă se folosea uneori în China veche: o șa rudimentară, sprijinită pe un cadru de lemn cu două roți, tot de lemn, bineînțeles fără pedale, viteza obținîndu-se, la vale, cu ajutorul picioarelor care atingeau terenul; dar această „mașinărie", mai degrabă strămoașa trotinetei, n-a rezistat timpului, nefiind nici comodă, nici prea funcțională.

Abia în 1816, Karl Fr. Drais inventează în Germania adevăratul strămoș (de fapt, părinte) al bicicletei: *velocipedul*, dar încă bazat pe principiul de mișcare (prin coincidență istorică) cu vechiul sistem chinez. Acum, structura noului mijloc de transport avea mai multe șanse, fiind din metal, să dea naștere unor perfecționări, care n-au întîrziat să apară. În 1842, scoțianul Mac Millan construiește velocipedul cu pedale, și abia acum putem spune că istoria produsese în sfîrșit un adevărat vehicul. Dar velocipedul era incomod, cu imensa lui roată din față, pe care era montată șaua, și cu micuța roată de sprijin din spate. Adevăratul părinte al bicicletei moderne poate fi considerat englezul Lawson, al cărui vehicul, aproape de formele cunoscute azi, era nou în primul rînd pentru că avea lanț de transmisie și un echilibru mai bun pe cele două roți cu diametru egal.

Această formă s-a răspîndit foarte repede, ajungînd din urmă alt vehicul tînăr (mai tînăr!): automobilul, și făcîndu-i o periculoasă concurență. La începutul secolului nostru, bicicleta cucerește aproape întreaga Europă, constituind un mare avantaj de deplasare a muncitorilor și funcționarilor spre fabrici și birouri (Franța, care mai tîrziu avea să dea și un ciclist de talia lui Jacques Anquetil, excelînd, deopotrivă cu țările scandinave). Mulți, văzînd în bicicletă și un mijloc de menținere a condiției fizice, și-au procurat atunci biciclete, indiferent de vîrstă și de rangul social, pe care le-au folosit cu virtuozitate; printre ei, Lev Tolstoi, în fosta locuință a căruia se păstrează și azi bicicleta cu cauciucuri groase, pe care bătrînul scriitor învățase să-și facă plimbările la vîrsta de peste 80 de ani.

Apoi aglomerarea circulației urbane mută tot mai mult bicicletele la țară, de unde ele încep să fie alungate în ultimele decenii de motociclete și motorete.

S-ar fi părut că vehiculul își trăise traiul și n-ar mai fi avut nici un rost această evocare a lui dacă epoca noastră, preocupată

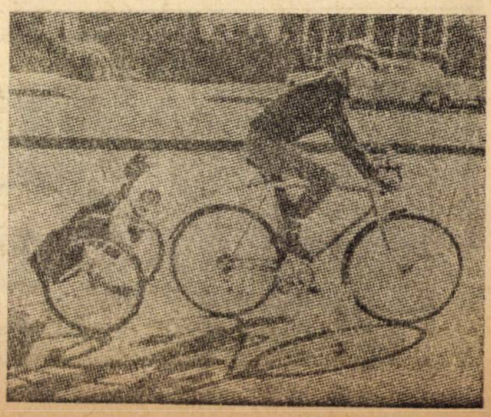

din ce în ce mai acut de problemele poluării atmosferei şi ale economiei de combustibili lichizi, nu ar fi readus „în circulaţie" elegantul vehicul care e mai puţin pretenţios chiar şi decît calul. Capitalele lumii afectează din nou bicicliştilor piste speciale, industria de specialitate s-a redezvoltat rapid în toată lumea, şi, apărînd aerul pe care-l respirăm cu toţii de gazele arse ale eşapamentelor, bicicliştii din ce în ce mai numeroşi îşi întreţin şi propria lor sănătate în primul rînd musculară.

Faptul că se poate vorbi din nou de un viitor al bicicletei rezultă din multele tîrguri şi expoziţii internaţionale de bicicle-

te, ca aceea din Japonia, de acum cîţiva ani, sau ca una mai recentă de la Salzburg (R.F.G.), unde au fost prezentate şi modele mai curioase. Astfel, inginerul münchenez Siegfried Lehren a ataşat roţii din faţă un sistem suplimentar de acţionare manuală, spre deosebire de concetăţeanul său J. Ehenholf, care a preferat o economisire a energiei sale musculare prin instalarea, pe port-bagaj, a unui acumulator auto care să acţioneze un mic motoraş electric care să mişte roata din faţă. O americană, Donna Lahner, a construit un ataş special pentru copilul ei, pe care-l transportă astfel la grădiniţă, zilnic, pe o distanţă de 13 km.

Unii au prezentat triciclete ingenioase, alţii — complicate tandemuri de uscat şi... navale.

Una din aceste biciclete-ambarcaţiuni este de construcţie olandeză, cu care 16 tineri au încercat să traverseze Canalul Mînecii; eşecul lor provizoriu, lipsit de accidente, nu s-a datorat decît vîntului peste măsură de puternic.

Un englez, Malcolm Clarke, este autorul unei biciclete... supraetajate.

Trebuie adăugat că firma italiană „Mazerati" a lansat un tip obişnuit de cursieră — cea mai scumpă bicicletă produsă pînă acum (1050 dolari), al cărei secret îl divulgă numai cîntarul, întrucît ea e fabricată aproape numai din titan, metal — după cum se ştie — foarte uşor şi deosebit de rezistent.

V. NEAMŢU

CURIOZITĂȚI METEOROLOGICE

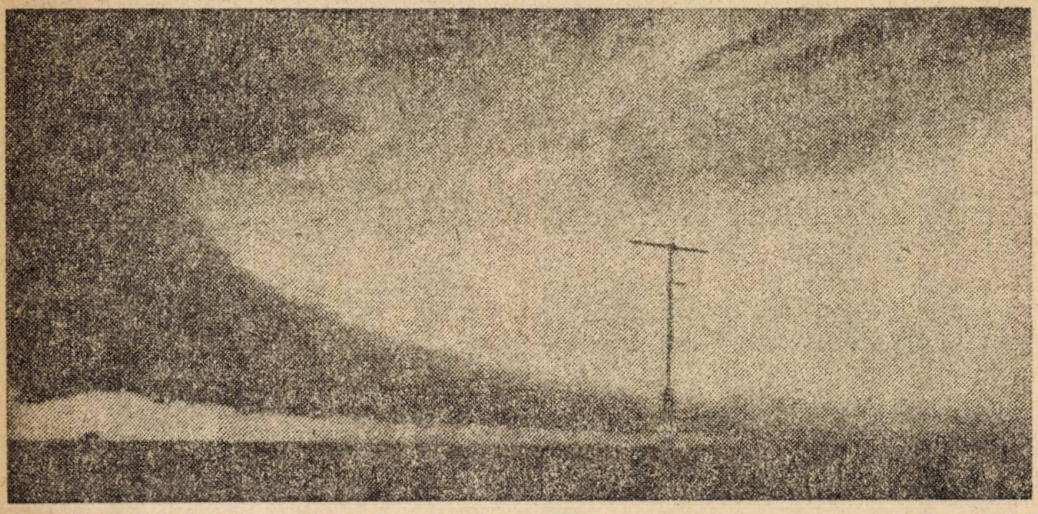

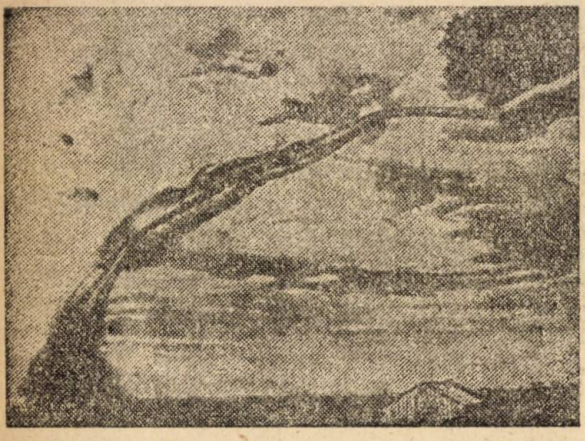

„OCHIUL" LUI DEEBIE

Tornada, acest vîrtej de aer cu viteză ameţitoare, este cea mai violentă dintre toate furtunile. Ca un nor în formă de pîlnie, însoţit de vînt puternic ce atinge sute de kilometri pe oră, tornada se naşte la întîlnirea dintre curenţi de aer cu temperatură, densitate şi umiditate diferite cu o masă de aer rece care îşi face drum dedesubtul unui aer cald şi plin de umiditate.

În primele două fotografii, o tornadă ucigătoare se îndreaptă spre pămînt dintr-o masă de nori groşi, asemenea unei imense trompe de elefant. A treia fotografie reprezintă uraganul Debbie, fotografiat din spaţiu, care a bîntuit, în 1961, deasupra Oceanului Atlantic. Se observă foarte bine „ochiul" lui Debbie, zonă de calm relativ în mijlocul aer vînturi puternice.

UN MONSTRU ATMOSFERIC?

În cadrul studiului circulației generale a atmosferei, a fost obținută această imagine ce se aseamănă unui monstru mitologic cu doi ochi înfricoșători. Ea reprezintă, de fapt, perturbări atmosferice care afectează o mare zonă a Atlanticului. Fotografia este luată cu ajutorul razelor infraroșii de pe un satelit meteorologic, la altitudinea de 800 km.

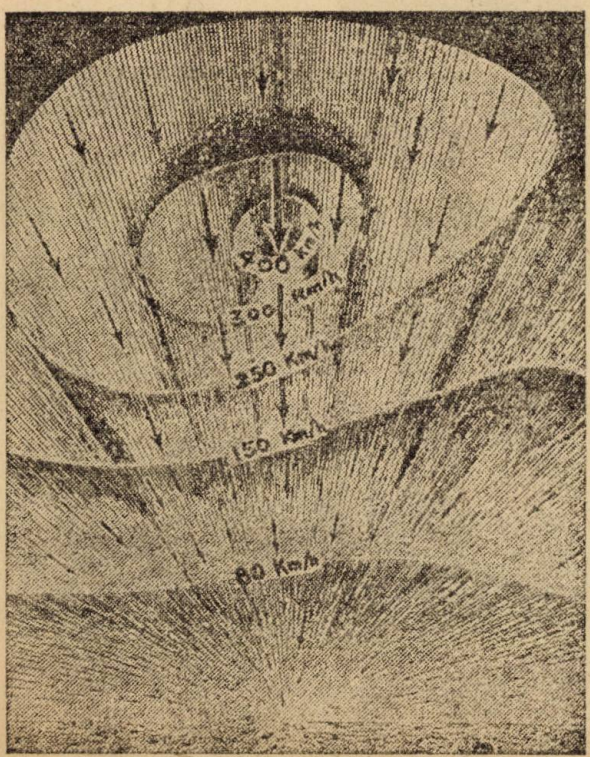

CURENȚII MISTERIOȘI

Există în straturile superioare ale troposferei, la mulți kilometri de nivelul mării, curenți de aer care se deplasează, cu mare viteză, sub forma unor linii sinuoase, în jurul globului. Ei au direcția est. Acești curenți ating viteze diferite în lungul axei unui curent-jet, cea mai mare viteză fiind în inima lui (cum se observă și în imagine). Diferențele de viteză pot atinge și chiar depăși 160 km. pe oră. Folosindu-se de un curent-jet, un avion poate reduce la jumătate durata unui zbor pe distanță mare, economisind mult combustibil. Pentru prevederile meteo, curenții-jet sînt foarte importanți fiindcă unele furtuni iau naștere adesea dedesubtul lor.

RACHETA METEO

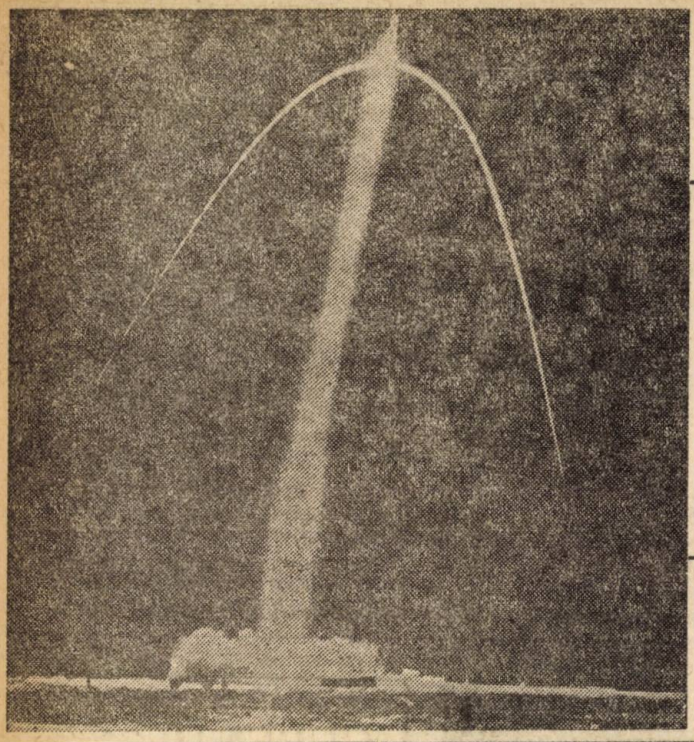

Această spectaculoasă rachetă meteorologică, unul din numeroasele și complexele instrumente din arsenalul omului pentru a prevedea timpul, a fost lansată în atmosferă de o echipă de cercetători sovietici din Arctica.

INSCRIPȚIE PE CER...

O imensă hieroglifă cerească înscrisă de un vapor de sodiu cu prilejul lansării unei rachete experimentale, la stațiunea din Wallops Island, Virginia, destinată a măsura vîntul și temperaturile la mare altitudine.

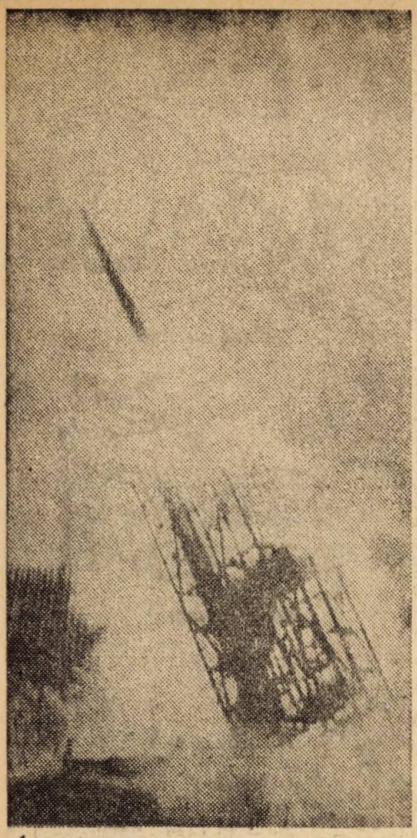

1

GRINDINĂ ÎN LABORATOR

Poate fi oprită grindina? Sau măcar reduse ravagiile? Rachetele trimise spre a sparge norii cu pricina nu mai sînt chiar o noutate (fotografia nr. 1). Studiul „picăturilor" de gheață a devenit o ramură specială a cercetărilor în domeniul meteorologiei. Savanții au reușit să producă grindină în laborator (fotografia nr. 2). Și experiențele de producere a ploii și a zăpezii prin însămînțarea norilor cu cristale de iodură de argint, particule de sare, sulfat de amoniu și alte substanțe, au cunoscut un oarecare succes. Fotografia nr. 3 este o reprezentare schematică a unui avion care, după ce a însămînțat un nor, a coborît la altitudine mai joasă pentru a strînge eșantioane din precipitațiile ce le-a provocat.

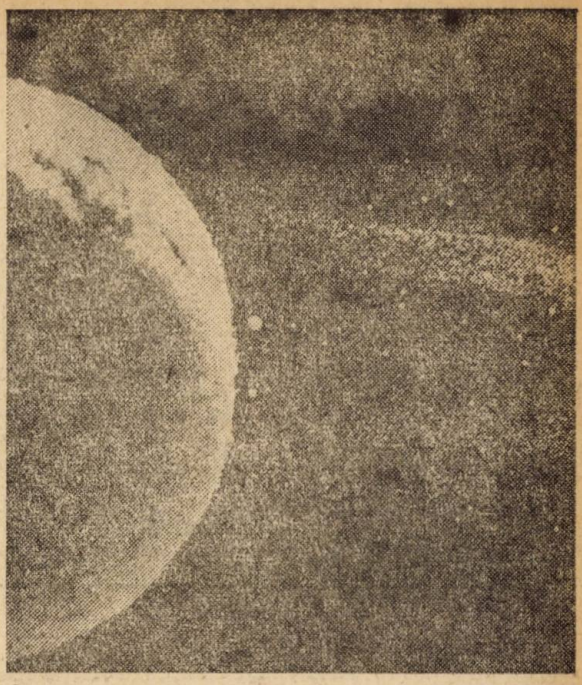

2

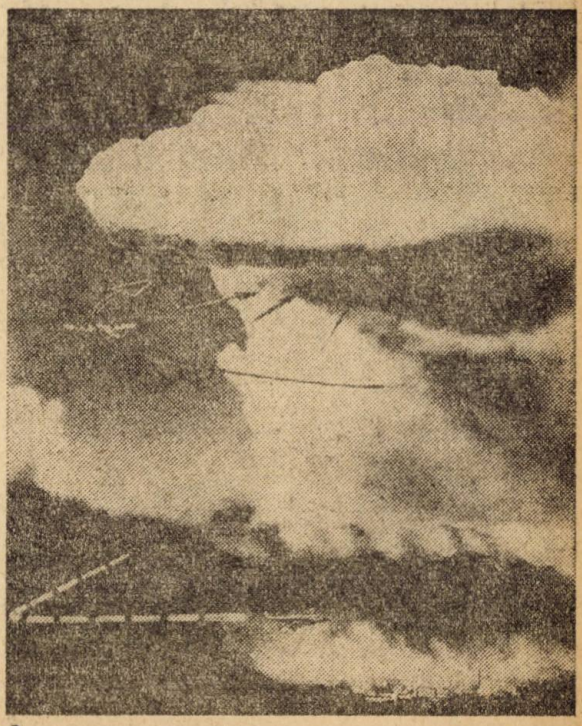

3

UMOR STRĂIN

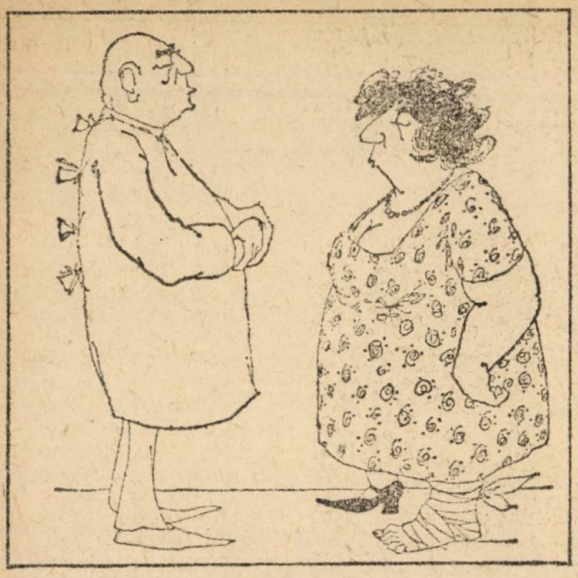

Fără cuvinte

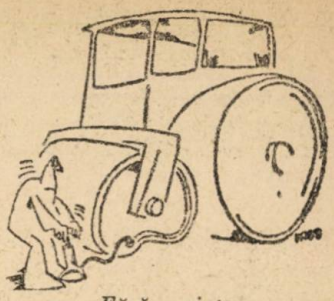

Fără cuvinte

Fără cuvinte

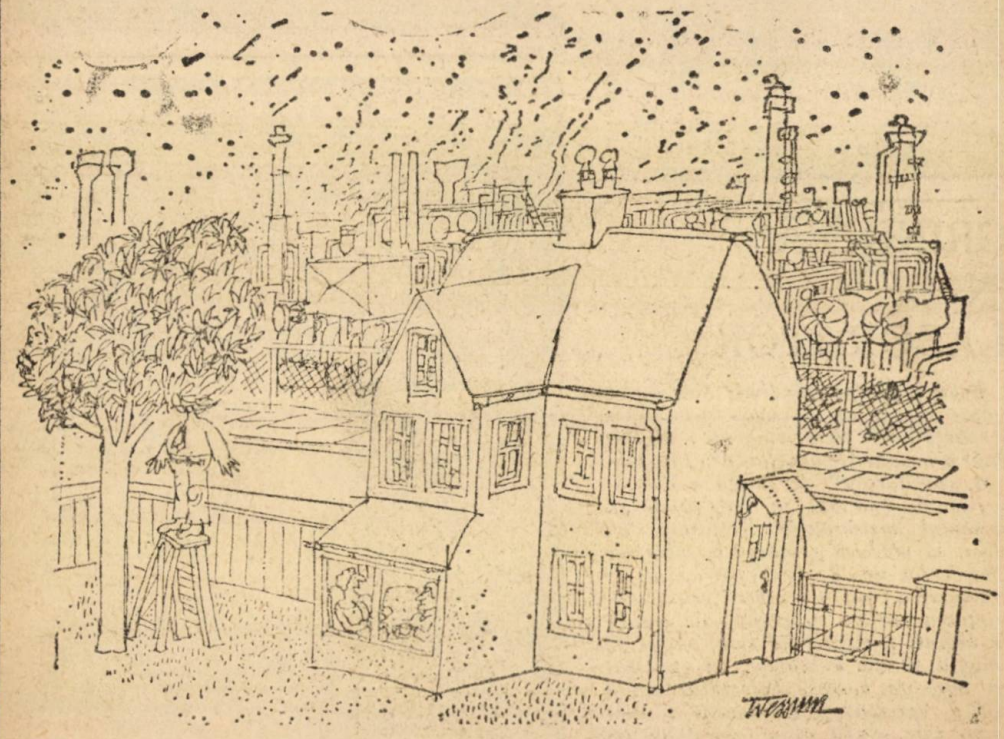

John a ieșit în curte să ia aer curat

UMOR STRĂIN

PE URMELE LEGENDELOR DIN INSULA PINILOR

de DUMITRU TABACU

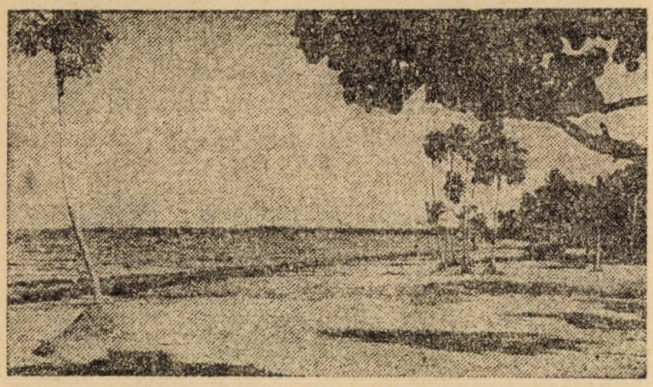

Plaja Bibijagua, cu vestitul ei nisip negru

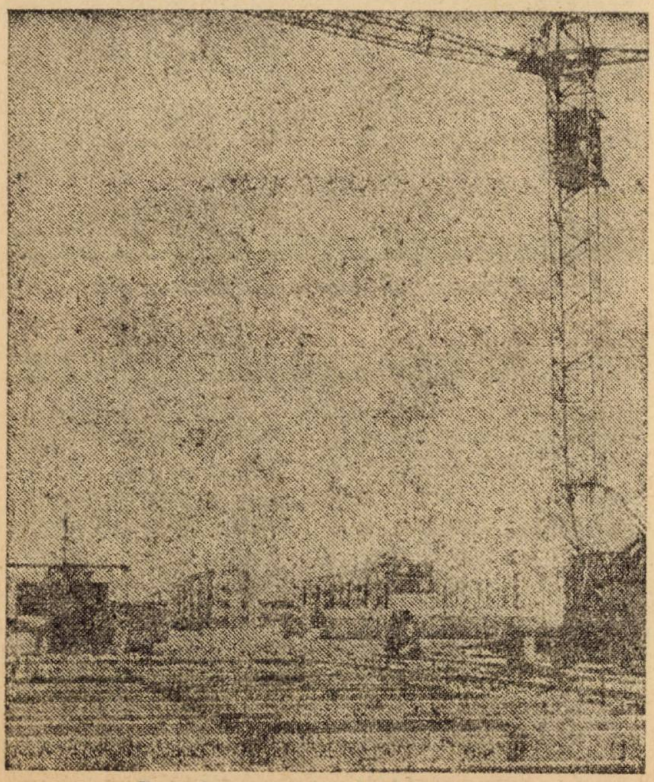

Se naște un nou oraș, la Nueva Gerona.

De la Havana la Nueva Gerona, am zburat cu avionul aproximativ o jumătate de oră, plutind peste o priveliște de-a dreptul paradisiacă. La fruntariile cu Golful Mexicului, sub lumina astrală a tropicelor, Marea Caraibilor își schimbă miraculos culorile, de la albastrul cel mai pur spre verde și violet, într-o acuarelă smălțuită de soarele torid al Antilelor. O puzderie de cayos (insulițe stîncoase) spintecă întinderile nesfîrșite de ape, desenînd pe acest relief mișcător Arhipelagul Los Canarreos, cu cele 350 de mici insule, înșirate ca niște mărgele de culoarea cafelei, pe coasta de sud, în dreptul provinciilor Pinar del Rio și La Habana. Geologii definesc natura orogenică a acestor fragmente de pămînt, care au apărut prin ridicarea din genunile apelor a unor lanțuri de munți, dantelînd, cu arabescuri de stînci, necuprinsul marin. De aceea, cînd am zărit prin hublourile avionului, în depărtare, Isla de Pinos, **am privit vrăjit panorama munților, de un albastru închis, înălțîndu-se ca prin farmec deasupra orizontului și întîmpinîndu-te, datorită transparenței mării, —așa cum spune un vestit geograf cubanez — „ca niște pămînturi suspendate în cer".**

Nu degeaba legendele au identificat acest colț sublim de lume, cu ipoteticul sediu terestru al unui îndepărtat paradis planetar. Să fi rostit oare Cristofor Columb, la 13 iunie 1494, cînd a pus piciorul pe edenica insulă și în acest loc celebrele cuvinte: „E cel mai frumos pămînt pe care l-au văzut vreodată ochii omenești"? **Părerile sînt împărțite, deoarece nemuritorul genovez, se pare că a gratulat cu aceleași superlative și insulele Bahamas și Porto-Rico, ceea ce dovedește — așa cum notează un distins memorialist — „firea entuziastă și grandiloevență a lui Columb". Dar tot Mihai Ralea, în memorabilele lui note de drum „În Extremul Occi-**

dent", de acum un sfert de veac, ne-a lăsat aceste tulburătoare impresii: „Insula e un adevărat paradis: munți de marmuri policrome, vegetație luxuriantă în care mii de păsări cîntă toată ziua și toată noaptea, papagali de culori tari, flori superbe răspîndite în orgii de risipă... Stafiile piraților voinici, romantici, aprigi în aventuri și dragoste, umplu insula cu duhul lor. Ceea ce risipește visul acestor zile si nopți de vară eternă e un izvor radioactiv de ape minerale... Datorită acestor ape, se zice că nu s-a văzut niciodată un caz de cancer pe insulă."

Așadar, abia așteptam să aterizez pe aeroportul de la Nueva Gerona, obsedat de gîndul că voi retrăi acvea paginile vestitului roman care își desfășoară acțiunea pe aceste țărmuri îndepărtate, „Isla del Tesoro" al lui Robert Louis Stevenson. Mă gîndeam, privind luciul de indigo al Mării Caraibilor, la misterioasele fregate ale corsarilor, cu steagul funest prevestitor deasupra catargului, acostînd pe „Insula Comorilor", unde cumpliții pirați, cu ochii injectați de dogoarea aurului, își îngropau în grotele păzite de crocodili somnolenți și sîngeroși, lăzile grele cu prăzi smulse de sub ochii înmărmuriți ai conchistadorilor spanioli. Dar cînd am păsit pe Insula Pinilor, sub etuva de umezeală caldă a Antilelor, am aflat că de fapt mă găsesc — așa cum scria pe o mare placardă —, pe „ISLA DE LA JUVENTUD", adică pe cel mai autentic imperiu al tinereții. Prietenoșii mei amfitrioni care m-au însoțit în timpul acestei călătorii, ziariștii Alina Martinez și José Manuel Acosta, de la gazeta locală, mi-au confirmat, prin molipsitoarea lor tinerețe, că acest teritoriu cubanez este reședința tinerelor generații care schimbă destinul Insulei de odinioară resti-

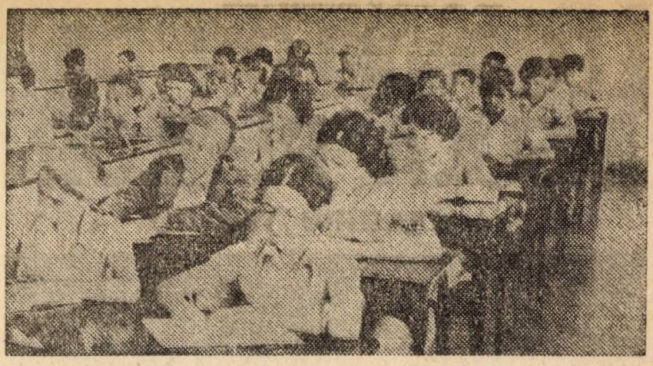

În peisajul exotic, tinerii învață...

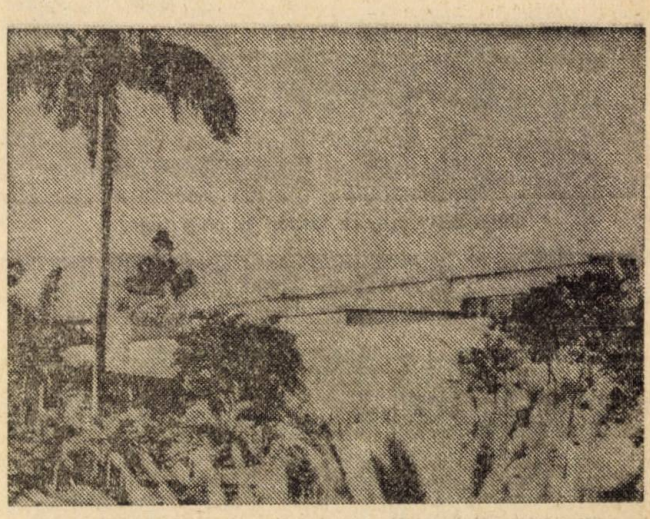

Un modern hotel, pe locul unde era odinioară lăcașul piraților

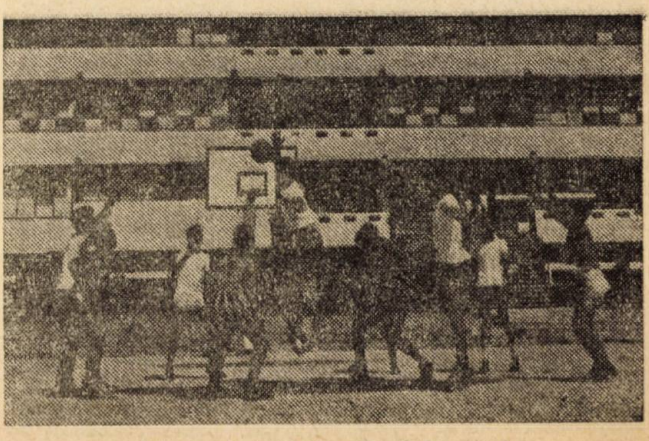

Sub soarele tropicelor, tinerii fac sport

tuindu-i, cum de altfel aveam să văd, adevăratele comori.

Să nu vă închipuiți cumva că în geografia Antilelor, această pitorească oază exotică este un punct neînsemnat pe harta Americii Centrale. Așezată între paralelele 21 și 22, latitudine nordică și între meridianele 82 și 83, longitudine vestică, la sud de Tropicul Cancerului, Isla de Pinos, cu o suprafață de 2199 de kilometri pătrați, este de zece ori mai mare decît Malta, fiind vestită atît prin cultura fructelor tropicale cît și prin bogățiile subsolului. Un lanț de munți, Sierra de la Canada, Sierra Las Casas și Sierra Caballos, care se înalță printre dantelele rîurilor Las Nuevas, Del Medio și Las Casas, îți dezvăluie un relief ciudat, în formă de pară, plutind peste întinderea de ape.

Am străbătut insula de la un capăt la altul în toate cele patru puncte cardinale, cu sentimentul că mă aflu într-o grădină fermecată, înconjurată de parfumul exotic al unei neobișnuite vegetații. De-a lungul șoselei spre Santa Fé, străjuită de superbii palmieri regali, cu tulpinile înalte ca niște luminări, printre arborii seiba, cu uriașe coroane vegetale și împletituri de rădăcini necunoscute, răsucite monstruos ca tentaculele unei sepii verzi în jurul trunchiurilor umflate ale cocotierilor, am simțit, peste tot, aceeași vrajă tropicală care te impresoară într-o lume scufundată sub clopotul verde al clorofilei. În acest peisaj mirific, am trecut printre vastele plantații de toronja (grape fruit) și naranja (portocale), simțind aroma dulce a fructelor de prin partea locului: ananasul, guyaba, fruta bomba, nango, melon și multe altele.

Coloritul plantelor exotice se transmite în peisajul urbanistic, inundat de perdele de flori tropicale, enorme și grele, de sevele aspre și înțepătoare ale acestui pămînt neobișnuit. Mi-am oprit privirea de-a lungul bungalowurilor moderne, cu copertine sculptate de artizanii băștinași și am admirat căsuțele scunde de caoba, pictate parcă pe șevaletul solar, în toate nuanțele curcubeului. La Nueva Gerona am trecut prin noile cartiere colorate în nuanțe frapante de verde, roșu și galben, unde în ultimii ani, de cînd tinerii au luat în stăpînire insula, ritmul construcțiilor este remarcabil. Această veritabilă explozie demografică a lărgit perimetrul vechiului oraș, întinerit și el sub pulsul adolescent al foarte tinerilor săi locuitori. Poate de aceea, exuberanța cromatică a noilor blocuri adaptate la cerințele climei, cu balcoane și uși larg deschise prin pereții subțiri, îi conferă orașului o personalitate aparte. Apoi, în drum spre Santa Barbara, am găsit, în sfîrșit, firave și delicate frunzișuri de pini, unse parcă prin evantaie de lumină, cu uleiurile solare ale tropicelor. Pinii au început să-și rărească lăstărișurile dar obîrșia insulei se identifică undeva, în trecutul îndepărtat, cu aceste păduri dizolvate în măruntaiele pămîntului lacom și scoase apoi la iveală de exploatările miniere.

După lungul ocol al insulei, m-am oprit la Hotelul „El Colony", unde restauratori moderni, investind pitorescul lăcaș turistic cu cele mai moderne atribute, au conservat cu grijă legendele redditînd în marmură și mozaic paginile romanului lui Stevenson. Și iată, chiar în marele hol de la intrare, o imensă pictură murală îl înfățișează pe Morgan cel Șchiop, vestita căpetenie a piraților din secolul al 18-lea, debarcînd pe aceste locuri lăzi de aur încins la soarele sudului. Căci, spune legenda, veneau aici cruntii pirați din Haiti, cu clasicul bandaj negru și cîrlige de fier în locul degetelor natale, găsindu-și loc ascuns în această edenică și neasemuit de frumoasă perlă a Antilelor.

De altfel, vraja legendelor vechi și noi, plutește și astăzi peste suflarea insulei, sporindu-i fantasmele. Am ascultat într-o seară, fulgerată de stingerea stelelor în Caraibe, istoriile palpitante ale vînătorilor de kawane, uriașele broaște țestoase care cîntăresc pînă la 150 de kilograme. În adîncul nopții, femelele vin să-și depună ouăle, pe plajele încărcate de mister și în clipa aceea, apar de după stînci, îndemînatici vînători care, înarmați cu uriașe bețe și lasouri, izbesc crîncen în mădularele preistorice ale acestor ciudate vietăți, scalpîndu-le platoșa galbenă și carapacele. Sîngeroasa captură se petrece după un ritual anume știut de băștinași și transmis din generație în generație, din timpuri greu de definit.

Isla de Pinos și-a făurit, din propria ei legendă, istoria frenetică de astăzi, scoțînd la lumină, din comorile de odinioară, inestimabilele bogății aflate la îndemîna unui tineret mîndru și entuziast care face din aceste pămînturi „una veradero Isla del Tesoro", adică o adevărată Insulă a Comorilor! La plecare, în drum spre aeroportul de la Nueva Gerona priveam un grup de tineri, îmbrăcați în tradiționalii sombreros, cu lasouri pe umăr. Treceau într-o mașină deschisă, cîntînd din ghitare, spre o crescătorie de crocodili, unde se nasc cele mai frumoase genți din lume. În depărtare, se pierdea, învăluit în aburul transparent de albastru, Sierra Cabaloos...

CAMPIONI AI LUMII ANIMALE:

GHEPARDUL

Cartea lui Tomaso di Lampedusa, devenită cu rapiditate celebră, a răspîndit prin coperta ei, în lumea întreagă, numele unui animal care în trecut era mult mai cunoscut datorită deosebitelor sale însuşiri. Prin ele ghepardul şi-a cîştigat un loc de frunte în istoria vînătoarei cu animale ajutătoare.

Texte cinegetice foarte vechi îl menţionează, gravuri indiene şi chineze îi fac cunoscută silueta. Mai tîrziu, cînd este adus în Europa, se bucură de aceeaşi preţuire. Marea sa epocă, de recunoaştere unanimă, a fost Renaşterea. Toţi marii seniori aveau gheparzi, iar miniaturile şi tablourile timpului ni-l figurează lîngă stăpînul său sau la picioarele nobilelor doamne. Apoi voga lui începe să se stingă încet, apare şi se vorbeşte despre el din ce în ce mai puţin.

Cum se vîna cu ghepardul? Aflăm din descrierile şi vechile gravuri. Cu ochii acoperiţi, pus într-o cuşcă, era transportat pe cal sau într-o căruţă pînă la terenul de vînătoare. Aici era eliberat, i se lua legătura de pe ochi şi nu după mult timp vînatul era la dispoziţia stăpînului.

Cam în acelaşi mod se mai vînează şi astăzi cu ghepardul în Siria, Iran, India. Animalul este astfel dresat încît să prindă vînatul şi să-l ţină la pămînt, fără să-l rănească, pînă la venirea vînătorului. Acesta taie gîtul victimei şi permite ghepardului să bea imediat sîngele.

Dar cine este ghepardul, ce se ştie astăzi despre acest animal pe care cei vechi îl socoteau un hibrid rezultat din împreunarea unei leoaice cu un leopard?

Numit în ştiinţă Acinonyx jubatus, ghepardul este originar din Asia de sud-vest, unde se mai găseşte încă în stare sălbatecă, dar într-un număr mic de exemplare. De aici a trecut în Africa, unde a găsit condiţii bune de viaţă, răspîndindu-se din nordul Saharei pînă spre sudul continentului.

În grupul felinelor, în care este încadrat, ghepardul ocupă un loc oarecum deosebit prin îmbinarea ciudată a caracterelor sale. Dacă aspectul general, blana, coada lungă, capul, dentiţia, miorlăitul sînt proprii felinelor, picioarele înalte, ghearele neretractile, modul în care aleargă, caracterul său foarte sociabil îl deosebesc de acestea.

Uşor de recunoscut datorită celor două dungi întunecate ce coboară de la ochi pînă la gură, cu o blană cu pete maronii închise, ghepardul poate atinge o lungime de 140 cm, la care se adaugă coada, lungă şi ea de vreo 70 de cm şi împodobită cu dungi circulare. Înălţimea la umăr este de 75 de cm., iar greutatea rar depăşeşte 45 de kg.

Aspectul ghepardului lasă să se presupună uşor calităţile sale de alergător, modul în care îşi prinde prada formată din rumegătoare mici şi mijlocii (gazele, antilope), iepuri şi chiar păsări din neamul dropiilor şi bibilicilor.

Aceste calităţi şi bineînţeles faptul că poate fi îmblînzit uşor, chiar în stadiul de adult, au atras atenţia omului totdeauna în căutare de ajutoare destoinice. Apropiindu-şi ghepardul, vînătorul a pus în slujba sa pe deţinătorul recordului de viteză în lumea animalelor terestre, căci acesta poate atinge, de necrezut dar totuşi adevărat, viteze de 114 — 118 km. pe oră. Dar extraordinar sprinter, el este lipsit de rezistenţă, 800 de metri constituind limita maximă a unei curse de urmărire.

Gheparzii trăiesc în grupuri mici, de 3 — 5 indivizi, la limita pădurilor în care nu pătrund decît rar. Vînează obişnuit dimineaţa sau la ora crepusculului. Bazîndu-se pe viteză trebuie să-şi vadă prada de departe. Se apropie de ea folosind, într-un mod uimitor, accidentele terenului, iar cînd a ajuns la cîteva sute de metri, ţîşneşte. După un sprint scurt, prada este ajunsă, doborîtă şi sfîşiată. Imediat, ghepardul bea sîngele, desface măruntaiele, gustă foarte puţină carne şi apoi pleacă lăsînd restul prăzii în seama altor animale.

Cu toate obiceiurile sale sîngeroase ghepardul este totuşi un animal blînd, docil, afectuos în relaţiile sale cu omul.

Atît prinderea cît şi îmblînzirea lui nu prezintă prea mari dificultăţi. Urmărit de un vînător călare, la început ia un avans considerabil, dar după mai puţin de un kilometru este complet epuizat şi se lasă prins aproape fără a opune rezistenţă.

Din păcate ghepardul este astăzi din ce în ce mai rar.

Animal diurn, uşor reperabil, nepericulos pentru vînător şi în plus cu o blană foarte frumoasă, el va dispărea curînd, dacă nu se iau stricte măsuri de protecţie, sporind astfel numărul animalelor de care se vorbeşte astăzi la trecut.

ALEXANDRU MARINESCU

ÎN LOC DE CRONICĂ DE MODĂ

PARADA IDEILOR

Zarurile au cam fost aruncate în domeniul modei. Pe o scenă pariziană, și-au plimbat siluetele perfecte, în pas ușor și grațios, manechine cu surîsuri fabricate. Miza acestei parade strălucitoare a vestimentației lunilor reci și albe de iarnă a fost inventivitatea. Fiecare creator al acelei inegalabile «haute couture» s-ar putea considera cîștigător cu o cantitate mai mică sau mai mare de idei noi din alaiul modelelor sale, cu ceva care îi singularizează colecția față de altele. Nume mai mult sau mai puțin cunoscute au iscălit creații pe care gazetari din lumea întreagă le-au aplaudat sau le-au privit cu nedumerire, le-au reținut în memorie sau le-au uitat după o clipă.

Cu ce rămînem, în afară de informația de ultimă oră la sursa cea mai competentă în materie de modă? Ne plac rochiile lungi care acoperă mai mult decît genunchiul și pentru care au optat toți, absolut toți marii specialiști ai modei? Subscriem la prezența marcantă a tunicilor 7/8, de multe ori bluzante, purtate peste fuste drepte, la abundența taioarelor și mantourilor din tweed, la cunoscutele și mereu reluatele combinații alb-negru, la umerii rotunjiți și talia bine conturată, la leit-motivul vulpe argintie, blana preferată de dimineața pînă seara, la linia suplă, lungă, fină, unduitoare pentru care pledează moda 1975/76?

E o problemă de opțiune iar noi cei care dorim să vă informăm despre noutăți, nu ne permitem să vă dăm sfaturi. Cunoașteți vorba aceea cu gusturile care nu se discută... Modelele din paginile următoare sînt doar un ghid.

Să vedem însă ce au reținut gazetarii care au urmărit și comentat prezentările de modă pariziană, ideile lansate, îndrăznelile și chiar nereușitele. Declară unii că cea mai strălucitoare și mai în tonul liniei foarte feminine a fost colecția lui «Pierre Cardin», cu stofe moi în armonii subtile de tonuri (maro-vioriu, gri-galben mușchi, bej-verde stins), cu fuste înguste și jachete fronsate, cu mîneci ca niște cornete, cu pliseuri și volane, cu rochii de seară din dantelă în degradeuri roz și gri.

Farmecul casei «Dior» a adus înnoirări trecătoare pe fețele altor reprezentanți ilustri ai unor nu mai puțin cunoscute case de modă. Combinînd o modă sport sui generis pentru dimineață cu pantaloni drepți din stofă bej, în dungi fine sau pantaloni bufanți, prinși la gleznă, din jersey, fuste plisate, mantouri imense, cu una fermecător de rafinată pentru după amiază, cu rochii negre și pardesiuri drepte, cu multe broderii și blănuri din care mereu cocheta vulpe argintie e mai vizibilă ca oricînd, «Dior» se respectă ca totdeauna.

Colecția «Nina Ricci» a avut o undă de poezie, un dram de inspirație de pe meleaguri din îndepărtata Asie, o mare simplitate care a lansat o siluetă ingenios subliniată de rochii fără lărgimi inutile, cu genunchii invizibili, talia neconturată și umerii bine marcați. De la pantaloni la rochii drepte și despicate în față sau într-o parte, de la rochii plisate din muselină în tonuri viorii și cărămizii la rochii cu foșnet de tafta, cu flori mari, brodate, modelele «Nina Ricci» au respirat finețe, părînd a fi create mai ales pentru serile cînd femeile vor să strălucească.

Despre «André Courrèges», s-a spus, la fel ca și altădată, că prezentarea modelelor sale l-a amuzat. Oare și pe cei care le-au privit? Uneori, da, au spus cronicarii, fiindcă i-a invitat pe toți la partide de schi, de pescuit, vînătoare sau golf. Tricotajele au domnit în voie iar ținutele cosmonaut n-au dispărut de tot!

Dar casa «Chanel» și-a păstrat stilul acela care a făcut-o celebră? Doar în parte, fiindcă presa și-a permis să pomenească de «Chanel 2». În orice caz, vestitele taioare n-au lipsit. Fustele prezentate au fost drepte iar jachetele scurte; rochiile de mătase naturală în stil chemisier aveau nervuri sau pliuri. «Chanel» a relansat pantalonul pentru zi și pentru seară. A optat pentru culori naturale, proaspete: roșu, verde, bleu petrol, negru, alb.

Cronicara pariziană Jacqueline Claude aprecia colecția «Lanvin» drept spectaculoasă. Șocul culorii și amploarea impresionantă au fost atuurile lui «Lanvin», care și-a vădit preferințele pentru tricotaje, pantalonii în dungi alb-negre, taioarele din tweed, capele imense, încheiate în spate, voalurile din lînă, jachetele matlasate cu gulere, din ce credeți? Firește, din vulpe argintie...

Lista aprecierilor lansate de gazetari a fost mult mai lungă. Elemente comune au permis o conturare a modei începutului de an 1976. Iar amănuntele, unele de mare originalitate, permit ca părerea conform căreia ultimele colecții de modele au excelat prin idei să fie acceptată aproape fără rezerve!

(În paginile 130—139 vă prezentăm cîteva noi modele)

MODA 76

Moda 76

76
76
76
76
MODA 76
76
76
76

MODA 76

moda 76
moda 76

moda 76

6 moda 76
moda 76 · m
da 76 · mo
x 76 · moda 7

moda 76
MODA 76

Moda 76

Desene: **TANȚI PFENNINGS**

SFATURI PRACTICE

● **PETELE DE GRĂSIME DE PE HAINE** se curăță ușor. Pata se acopere cu o bucată de sugativă curată peste care se trece cu fierul de călcat călduț. Operațiunea se repetă pînă dispare pata, însă, de fiecare dată se folosește sugativă curată.

● **MIROSUL DE BALTĂ SAU DE NOROI DE LA PEȘTE** dispare dacă în vasul în care pregătim mîncarea pu-

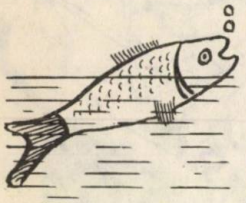

nem puțină coajă de pîine neagră sau cîțiva cărbuni de lemn, arși bine și încă aprinși.

● **MÎNUȘILE DE PIELE** se curăță prin frecare cu o pastă realizată în gospodărie. Pasta se obține dintr-un amestec

de 100 g apă, 90 g săpun topit, puțină cretă pisată și 10—15 picături de esență de lămîie.

● **GRAVURILE VECHI** își recapătă aspectul inițial dacă sînt ținute 24 de ore într-un amestec de 10 g amoniac la 100 g apă oxigenată.

● **GEAMURILE ȘI OGLINZILE** se spală bine cu o bucată de flanelă muiată în apa în care s-a dizolvat puțină scrobeală.

● **PETELE DE CERNEALĂ** de pe parchet se curăță prin frecare cu felii de lămîie. Apoi se

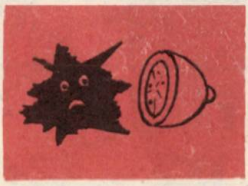

șterge bine cu o cîrpă muiată în apă fierbinte amestecată cu mult săpun.

● **BRICIUL ȘI CUȚITELE DE MASĂ** se ascut dacă în prealabil se introduc într-o baie — un amestec de apă cu 1/2 acid

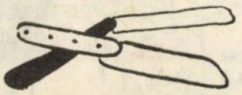

sulfuric sau sare de bucătărie —, iar după o jumătate de oră se scot, se șterg ușor și se dau (de 5—6 ori) pe o piatră de ascuțit.

● **PETELE DE UNTDELEMN DE PE DUȘUMELE** se înlătură astfel: se unge locul cu

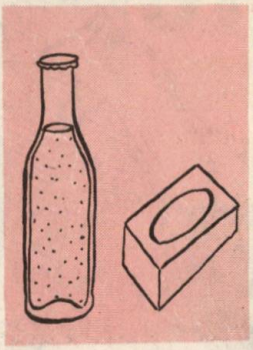

spumă de săpun iar după 24 de ore se spală cu apă rece.

● **PETELE DE GRĂSIME DE PE COVOARE** se scot dacă le acoperim cu o pastă obținută din puțină benzină și magnezie calcinată. Pasta se întinde peste locul pătat cu un cuțit, se lasă să se usuce și apoi se perie. Cînd petele sînt vechi, procedeul se repetă.

● **PLUȘUL DE PE MOBILĂ** se curăță prin frecare cu foi de varză crude.

● **LUSTRUL DE PE STOFELE DE LÎNĂ ȘI MĂTASE** de culoare neagră dispare prin fre-

care cu o cîrpă muiată în cafea neagră neîndulcită. Odată cu lustrul se șterg și petele de praf.

● **FURNICILE** care pătrund în unele locuințe pot fi prinse în... cursă, respectiv într-o farfurie

întinsă, unsă bine cu slănină. Slănina le atrage și le reține, după care farfuria se curăță. Procedeul se repetă pînă dispar toate furnicile.

SFATURI PRACTICE

VIITOROLOGIA ARE VIITOR?

Explorarea viitorului a devenit în lumea întreagă o vastă acțiune de cercetare care acoperă un bogat evantai de discipline științifice. Viitorologia nu-și prezintă previziunile drept certitudini ci drept posibilități sau doar probabilități. Ea se bazează pe tendințele tehnologice și sociale, pe gîndire fecundată de imaginație și inspirată de dezvoltarea actuală a științei și tehnologiei. Viitorul acestei discipline este plin de promisiuni, dar pe lîngă posibilitățile care se deschid, există și limite de care e nevoie să se țină seama.

GÎNDIRE ȘTIINȚIFICĂ ȘI IMAGINAȚIE

«Imaginația joacă un rol special în explorarea viitorului. Ea este singura forță capabilă să provoace explozia legăturilor acestei «constrîngeri temporale» în care toți ne simțim înlănțuiți. Fiindcă sîntem toți (fără excepția geniilor de talia unui Einstein) influențați mult mai mult decît recunoaștem, de spiritul și stilul epocii în care trăim iar această influență are înrîuriri asupra concepției noastre despre evoluțiile viitorului.» (ROBERT JUNK, profesor la Universitatea tehnică din Berlinul occidental).

INTRAPOLIS

Intrapolis este proiectul mai vechi (1920) al unui arhitect elvețian, Walter Jonas. El constă într-un ansamblu de conuri răsturnate, legate între ele, la partea lor superioară, printr-un fel de bretele de comunicație. O previziune care se aseamănă destul de mult cu altele făcute în ultima vreme, pentru locuințele anului 2000!

ARCOLOGIE

Acest curios model de oraș al viitorului este fructul imaginației arhitectului american Paolo Soleri. Asemănător cu două piramide unite la bază, orașul s-ar ridica pînă la 1 000 m înălțime și ar putea adăposti 170 000 de locuitori. Serviciile și ascensoarele ar fi instalate în imenșii stîlpi de susținere. Soleri își denumește stilul «arcologie», format din combinarea cuvintelor arhitectură și ecologie, deoarece își propune mai degrabă să concentreze orașul decît să-l împrăștie. Astfel, mediul înconjurător ar rămîne în mare măsură disponibil pentru petrecerea timpului liber.

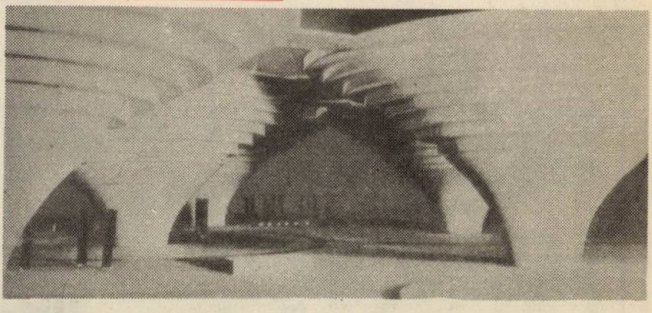

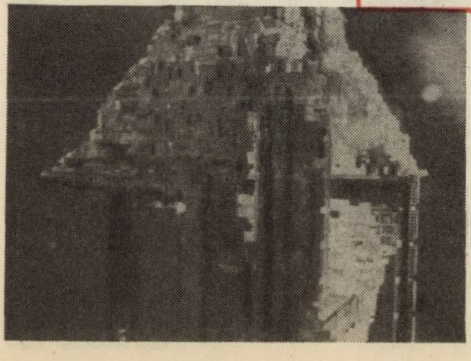

DE CE PREVEDEM?

«Modelele de previziune sînt de două feluri: unele (prospective) sînt chemate să răspundă la întrebarea: ce se poate produce în viitor, dacă procesul se desfășoară în aceleași condiții ca acum? Celelalte (normative) răspund la întrebarea: care ar fi dezvoltarea optimă, cea mai convenabilă, în cazul care ne interesează?» **(Igor V. Bestujev-Lada,** *directorul departamentului previziunilor din Institutul științelor sociale al Academiei de științe din Uniunea Sovietică).*

TAINELE UNIVERSULUI VOR DEVENI MAI ACCESIBILE

Pentru a înțelege lumea în care trăiește, fiecare om va avea nevoie, de-a lungul existenței sale, să-și perfecționeze viziunea asupra societății, chiar dacă ar face aceasta numai pentru a participa, în calitate de cetățean, la perfecționarea ei. Studierea mijloacelor de a trăi mai bine va deveni o caracteristică a societăților foarte dezvoltate (**Pierre Piganiol,** *fizician francez*).

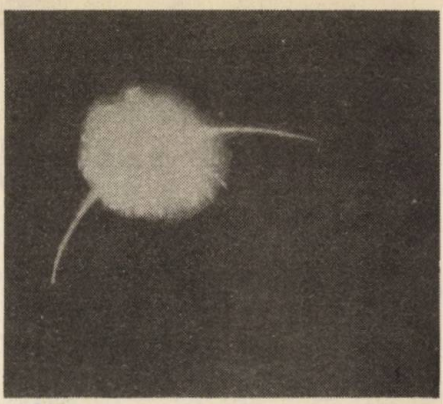

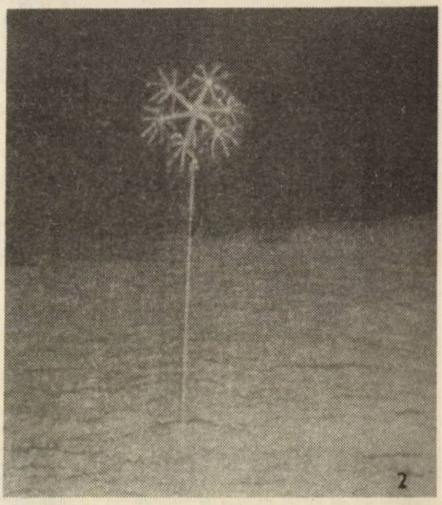

2

CEEA CE NU AȚI VĂZUT NICIODATĂ...

Două fenomene pe care nu le-ați văzut niciodată pe pământ și care ar putea deveni, într-o zi, familiare: 1. Soarele ascuns de Terra; 2. Această stranie floare țîșnește din abisurile oceanelor, de la 5 300 m. adîncime; 3. Astăzi, sîntem încă legați de căi obișnuite, dar viitorologia ne poate deschide perspective fascinante, permițîndu-ne accesul la tainele universului.

(După «Le Courrier de l'UNESCO»)

3

OAMENI CELEBRI

● **Cunoscutul compozitor austriac Arnold Schönberg,** care trăia într-un orășel în apropiere de Viena, este vizitat de un prieten din alt oraș. Se plimbă împreună pe stradă; prietenul, plăcut surprins că toți tinerii întîlniți îl salută respectuos pe muzician, spune:

— Se vede că ai ajuns, într-adevăr, celebru! Pînă și copiii te cunosc!

— Este adevărat, răspunde Schönberg. Știi, fiul meu este centru înaintaș în echipa de fotbal a școlii.

*

● **Vestitul fizician francez Langevin** avea darul de a vorbi pe înțelesul tuturor despre cele mai complicate probleme. Într-o zi, el a prezentat la Academia de Științe din Franța un referat strălucit despre problemele de actualitate ale fizicii, un model de expunere clară și precisă. După conferință, colegii l-au înconjurat pe Langevin și l-au rugat să explice în ce constă secretul succesului său.

— Este foarte simplu, a răspuns savantul. În timpul conferinței mă uit printre auditori, mă fixez asupra celui cu fizionomia cea mai nătîngă și nu mă las pînă nu văd că fața acestuia se luminează în semn de înțelegere.

În acel moment, președintele Academiei de Științe s-a apropiat de Langevin.

— Vă felicit din toată inima, colega, a spus el, conferința a fost admirabilă. Dar spuneți, pentru dumnezeu, de ce nu v-ați luat nici o singură clipă ochii de la mine?

*

● **Tristan Bernard** i-a declarat odată unui cunoscut de-al său cu care călătorea pe mare:

— Am pariat de multe ori pe caii care aleargă la cursele de la Deauville. Din cîștigul realizat mi-am cumpărat această bereță de marinar. Apoi adaugă: iar din cît am pierdut, mi-aș fi putut cumpăra o navă ca asta.

*

● **Odată, Victor Hugo** călătorea în străinătate. La frontieră, un jandarm îi completa biletul de liberă trecere:

— Cu ce vă îndeletniciți?

— Scriu — răspunse Hugo.

— V-am întrebat în ce fel obțineți mijloacele de existență.

— Cu pana — îl lămuri scriitorul.

Iar jandarmul își notă conștiincios în formular: Victor Hugo, negustor de pene».

*

● **Celebrul savant Albert Einstein,** întorcîndu-se acasă, îl întrebă pe portar:

— Spune-mi, te rog, unde locuiește profesorul Einstein?

Nedumerit, dar politicos, portarul îi răspunse:

— Știu, dar am uitat la ce etaj locuiește.

*

● **Balzac** primește o scrisoare de la unul din numerosii săi creditori: «Vă rog să-mi restituiți imediat banii pe care vi i-am împrumutat. Mîine trebuie să plătesc o datorie urgentă».

«Aceasta e curată nerușinare — îi răspunse Balzac. Vreți să vă plătiți datoriile cu banii mei?»

*

● **Albert Einstein** vorbea odată despre teoria relativității.

— Mintea mea sănătoasă refuză să creadă toate aceste lucruri, devreme ce nu le poate vedea — i-a spus un cetățean care îl asculta.

— Ceea ce spuneți este într-adevăr foarte convingător — i-a răspuns Einstein, liniștit. V-aș ruga să puneți mintea dv. sănătoasă aici pe masă, ca să pot verifica și eu că într-adevăr posedați așa ceva.

*

● **Directorul unui teatru** l-a întrebat odată pe celebrul dramaturg **Bernard Shaw** dacă ar putea să scrie o piesă pentru teatrul lui.

— Aș putea — i-a răspuns Shaw — dar nu vreau. Adresați-vă altui scriitor. Acela va voi, dar nu va putea.

*

● **Giovanni Papini,** scriitor, istoric literar și profesor universitar, a fost întrebat de un tînăr care pretindea că are talente scriitoricești:

— Profesore, spuneți-mi și mie cum se poate scrie mai bine?

Papini și-a frecat barba și a spus:

— Cel mai bine și mai sigur este de la stînga la dreapta și dacă e posibil șezînd pe scaun.

*

● **Odată** pe cînd marele chimist german **Emil Fischer** se plimba, s-a apropiat de el scriitorul Sudermann și i-a spus:

— Vă sînt foarte recunoscător pentru minunatul dv. preparat somnifer Veronal. M-ați salvat. Nici nu mai este nevoie să-l mai iau, este de ajuns ca Veronalul să se afle pe noptiera mea și adorm!

— Ciudată coincidență — i-a răspuns zîmbind Fischer. Cînd nu pot dormi recurg la romanul dv. Efectul este infailibil. Este de ajuns să văd minunata dv. carte pe noptieră și adorm...

*

● **Celebrul violonist Paganini,** ieșind dintr-un restaurant parizian, s-a urcat într-o trăsură și i-a spus vizitiului să-l ducă la hotel. Cînd a ajuns la destinație, vizitiul, care îl recunoscuse pe marele virtuos, i-a cerut să-i plătească 50 de franci.

— Cum 50 de franci? a exclamat Paganini. Este un adevărat scandal!

— Dv. cîntați pe o singură coardă și primiți pentru asta 5 000 de franci pe seară. Aveți de unde plăti.

— Poftim atunci 10 franci. Și acum te rog să mă plimbi pe o singură roată. Atunci am să-ți dau restul de 40 franci.

ÎN ANECDOTE

UMOR • UMOR • UMOR • UMOR • UMOR •

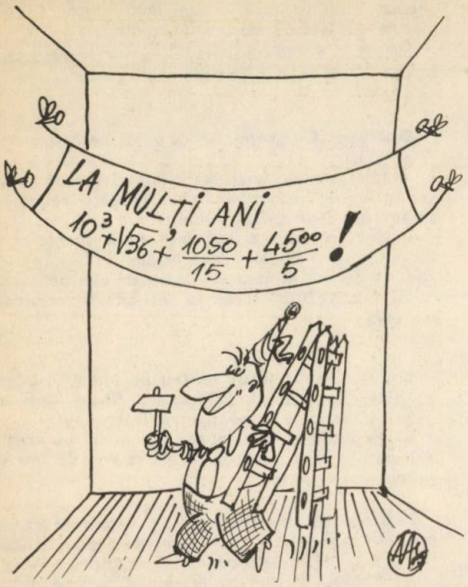

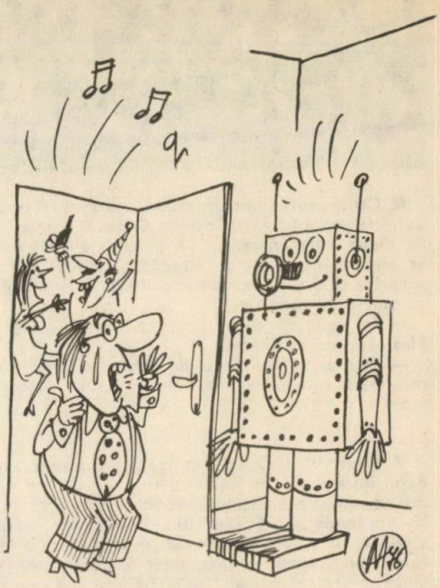

Desene de
ADRIAN ANDRONIC

În exclusivitate pentru „ALMANAHUL MAGAZIN"

„TERITORIUL INTERZIS" AL TRIBULUI GARO

● O populație în rîndul căreia civilizația nu și-a făcut simțită încă prezența ● Femeile reprezintă „giuvaerul tribului" ● Dispare un obicei barbar despre care mai pomenesc doar legendele ● Relatările unei cunoscute exploratoare franceze

Răscruce a numeroaselor tradiții, Assam — stat federal în nord-estul Indiei — apărat de fluvii uriașe și de munți inaccesibili, este încă și azi socotit un „teritoriu interzis", pentru motive datorate în special condițiilor naturale.

Este de ajuns să privești o hartă a granițelor dintre India și Tibet, ca să-ți dai seama că această afirmație nu este deloc gratuită și că datorită reliefului său de munți și podișuri înalte, puțini sînt aceia care s-au aventurat în aceste ținuturi, locuite de nenumărate triburi, prea puțin sau aproape deloc cunoscute: garo, apa-tani, kari, care trăiesc și azi aproape tot așa cum trăiau strămoșii lor.

În jurul lor s-au țesut — și se țes încă și acum — nenumărate legende, greu de verificat, pentru că — așa cum am spus — nu sînt mulți exploratori care să se fi dus la fața locului și să vadă care e adevărul adevărat. Astfel, despre triburile garo a stăruit multă vreme credința că membrii lor ar fi tăietori de capete — credință întemeiată și pe afirmațiile unor etnografi, cum ar fi, de pildă, britanicul Gomme care, în lucrarea sa „*Ethnology and folklore*" (Etnologie și folclor), scria că triburile garo își încheie în mod crud datoriile lor de sînge: „În urma unor certuri — afirmă el, negru pe alb — cele două tabere vrăjmașe sădesc un copac și jură să profite de prima ocazie ce se va ivi spre a-i mînca roadele cu suc extras din capul dușmanilor lor..."

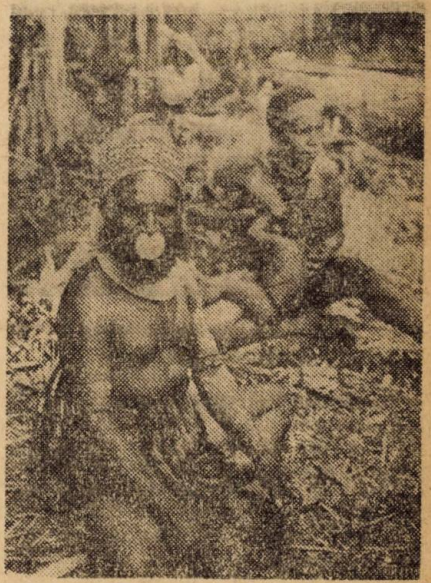

Familie de garo

Să fie oare adevărat? Spre a căpăta un răspuns la aceste întrebări, ne-am adresat **Gabriellei Bertrand** — scriitoare, ziaristă și exploratoare — care, printre nenumăratele ei călătorii întreprinse, fie în calitate de corespondentă specială a unor ziare, fie în calitate de conducătoare a unor misiuni științifice, organizate de Societatea de Geografie a Franței, Muzeul Omului și Indian Museum din Calcutta — a stat mai bine de doi ani în aceste teritorii din nordul îndepărtat al Indiei și a studiat de aproape viața și obiceiurile triburilor puțin cunoscute care trăiesc acolo.

— Abia de vreo șaptezeci de ani încoace se știe ceva despre viața triburilor garo, *ne răspunde la prima noastră întrebare.*

— V-aș ruga să-mi spuneți unde se întîlnesc acești garo?

— Ei trăiesc risipiți pe colinele Atcik-Asong-ului, pe o întindere muntoasă acoperită de junglă. Numărul lor nu depășește 200 000 de suflete, chiar această cifră fiind greu de stabilit, căci recensămîntul lor este foarte greu de făcut exact. Odinioară, satele garo

Războinic garo în costumul pentru asemenea ocazii

erau foarte mari și cuprindeau 200—300 de colibe. Riscurile de a fi atacați de un trib vecin îi obliga să se grupeze astfel. Ei își înconjurau satele cu prăjini de bambus avînd vîrful metalic, așezate astfel încît să constituie adevărate baraje pentru dușmanii care i-ar fi atacat. Azi, locuitorilor, nemaifiindu-le teamă de vecini, trăiesc îndepărtați unii de alții pe întinsul junglei. Barajele continuă totuși să fie folosite ca un zid de apărare împotriva elefanților sălbatici.

— De unde vin acești garo?

— Nu știu, aș fi înclinată să răspund. În sud, aproape de Mymensingh, un trib se numea *gara* sau *ganching*, el fiind primul cu care bengalezii au venit în contact. Căpetenia lui se numea Garu și, în legendele acestui trib se spune că acești garo au venit din Tibet după un drum lung, care a durat ani de zile. Acești transfugi și-ar păstra limba lor originară. De aici vine probabil numele de garo atribuit întregii populații care locuiește în partea vestică a munților situați între Brahmaputra și Pakistan. Membrii tribului se numesc *atcik* și majoritatea lor nu rostesc deloc cuvîntul garo în fața unui străin, preferînd pe acela de *atcik*, fiind foarte mîndri de originea lor.

E foarte greu să știi cîți ani s-au scurs de la exodul din țara lor de origină.

Tot ce putem reține este faptul emigrațiunii unui popor din munții Himalaia, spre sud, spre cîmpie și existența unor obiceiuri și credințe care nu pot avea altă origine decît ținutul din care garo pretind că au venit.

— Ce structură socială au acești garo?

— Pentru ei, lucrurile sînt foarte simple neridicînd nici o problemă, dar pentru noi, etnografi, exploratori, într-un cuvînt, cercetători ai acestor ținuturi îndepărtate, structura lor socială constituie o înlănțuire de legi foarte curioase, atît de bine închegate una într-alta încît este imposibil să nu intrige. În orice caz, femeia deține rolul predominant în viața socială și economică a tribului garo.

— Așadar, se poate vorbi de matriarhat?

— În cea mai largă accepție a cuvîntului!

— Adică?...

— Femeile sînt acelea care dețin toate bunurile, soții bucurîndu-se doar, tot timpul vieții, de bunurile soțiilor lor, fără să aibă vreun drept de moștenire. În caz că soția moare, părinții celei decedate trebuie să procure soțului o altă soție din familia lor, care va intra în stăpînirea bunurilor defunctei. Chiar cererile în căsătorie nu le fac tinerii, ci fetele. Iar necredința soțului este socotită o tară groaznică, el pierzîndu-și dreptul la viață în fața întregului trib. Nu același lucru se întîmplă cu soțiile necredincioase, care nu-și pierd decît bunurile. În caz că din această legătură extraconjugală a rezultat un copil, el este păstrat, iar femeia — fie că e sau nu măritată, devine tabu. I se rup doar loburile urechilor, ca să nu mai poarte niciodată cercei de argint, cu care se mîndresc femeile garo. Membrii tribului garo au, în general, un mare respect față de femeie, ea fiind „giuvaerul tribului", „floarea tainică de lotus ce iese din mijlocul apelor", „peștișorul de argint care strălucește în apa rîului". Desigur, ea se bucură de numeroase drepturi, dar are și cele mai mari datorii: să dea naștere unor băieți viguroși și unor fete frumoase, să-i crească întocmai ca pe niște nobili urmași ai unei rase mîndre, astfel ca tribul să rămînă puternic, cinstit și temut, legile, obiceiurile și credințele să nu se piardă niciodată.

— În aceste condiții, care este viața bărbaților?

— Ei au o colibă a lor, numită *nokpanthe*, ceea ce vrea să însemne, „casa bărbaților".

Aceasta este una din cele mai ingenioase instituții primitive, un fel de club, în care trăiesc și dorm celibatarii. Băieții părăsesc casa maternă după bolile copilăriei, adică de pe la vîrsta de șase-șapte ani, și sînt primiți în acest „club" de către cei mai vîrstnici, care îi învață regulile vieții comunității garo. Nokpanthe-ul apare ca un fel de instituție economică, socială, culturală și politică, în care viața cotidiană este reglementată de anumite legi nescrise. Atunci cînd se însoară, garo-ul trăiește în casa soției sale. Casa copilăriei lui, aparținînd mamei sale, devine probabil proprietatea uneia din surorile lui și a soției lui, căci — așa cum v-am spus — doar femeile moștenesc pămînturile și casele în care s-au născut. Bărbatul este totuși fericit căci, uneori, cînd atmosfera domiciliului conjugal devine mai încărcată, el se duce să se distreze și să discute, chiar să doarmă, în „casa bărbaților", unde întîlnește înțelegere. Femeile n-au voie să intre în nokpanthe. Cînd un bărbat devine văduv, el se culcă în mod obligatoriu la nokpanthe, pînă ce se recăsătorește. În tot timpul celibatului, copiii săi sînt încredințați părinților fostei soții, care le prepară și mîncarea.

Locuitor garo

— Acum, cînd ne-ați dat posibilitatea să facem un atît de interesant tur de orizont al vieții acestui trib, permiteți-ne să ne întoarcem la întrebarea inițială a convorbirii noastre: mai credeți oare posibil practicarea acestui obicei barbar al tăierii capetelor?

— Nu, desigur! Chiar dacă în regiunile locuite de garo n-au pătruns încă toate binefacerile civilizației, locuitorii s-au deprins încă mai demult, și cu altă alimentație, și cu altă mentalitate. Ei rămîn, firește, mai departe credincioși obiceiurilor perpetuate de-a lungul vremii, dar obiceiul sîngeros al tăierii capetelor dușmanilor a rămas doar o amintire, ce stăruie în poveștile și legendele lor.

Interviu de PAUL B. MARIAN

JOCURI

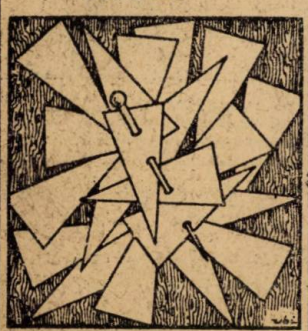

ACUL

Sînt 20 de triunghiuri egale de hîrtie. Vă rugăm să indicați cîte dintre ele sînt unite prin ac.

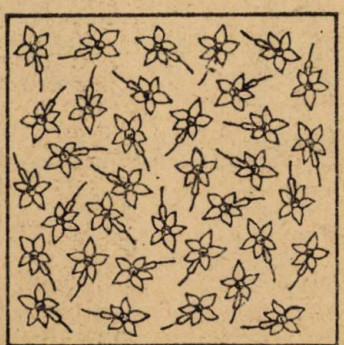

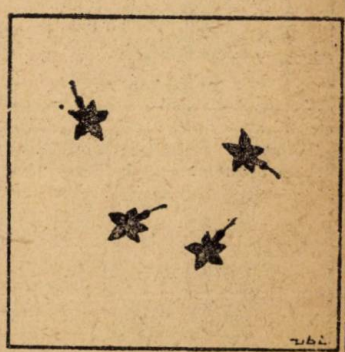

FLORI

Identificați în desenul din stînga florile corespunzătoare celor patru flori negre (desenul din dreapta). Atenție însă, cele patru flori negre sînt în aceleași poziții dar orientate altfel.

(Soluțiile în pag. 160)

TIMPUL... DRAGOSTEI DE-O VIAȚĂ

La ce vîrstă a avut loc prima întîlnire cu acel sau respectiv aceea care a întruchipat „visul" dv. și cu care v-ați căsătorit? Iată una dintre întrebările unui sondaj făcut de revista vest-germană „Stern" printre 4000 de familiști. Și iată în graficul de mai jos, răspunsul statistic.

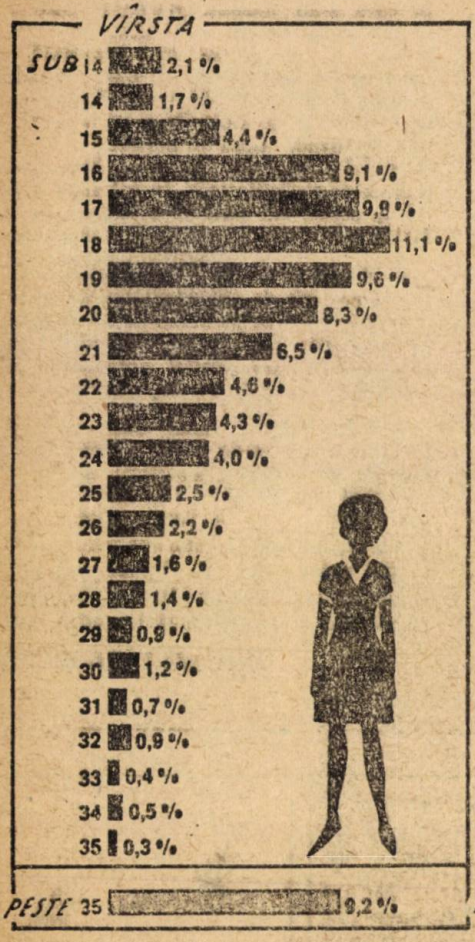

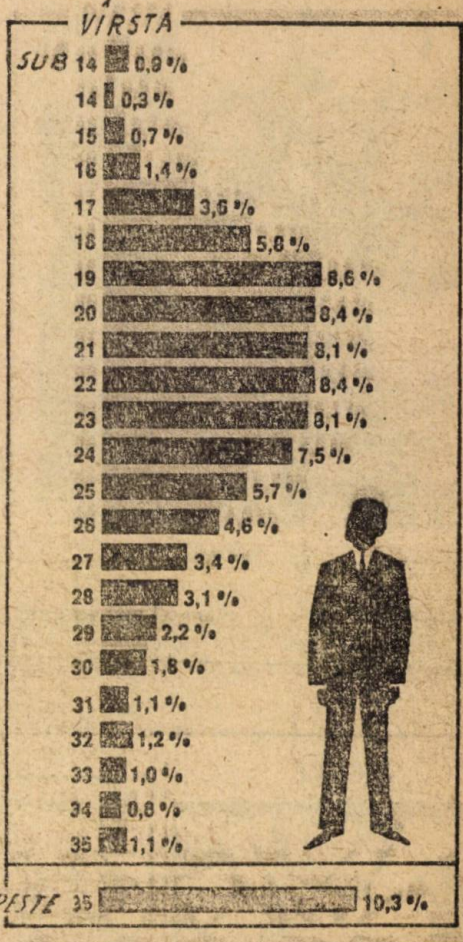

O altă întrebare s-a referit la ziua acelei prime întîlniri. Se pare, după datele statistice, că „sîmbătă seara" este ziua „cea mai frumoasă".

Luni — 9,4%
Marți — 7,3%
Miercuri — 9,0%
Joi — 6,7%
Vineri — 11,6%
Sîmbătă — 34,4%
Duminică — 21,6%

LA CE VÎRSTĂ?

FETELE: la prima întîlnire cu cel ce le-a devenit mai tîrziu soț, majoritatea nu împliniseră încă 20 de ani.

BĂRBAȚII: aproape jumătate dintre bărbați erau între 19 și 24 de ani cînd și-au întîlnit pentru prima oară viitoarea soție.